

Religion is of very little use if it cannot restrain our passions and enable us to live with conscientious purity and discharge our various duties with fidelity and earnestness.

—Keshub Chunder Sen.

OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903. Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956

No. 45 —Vol. LV.

Friday, 22nd November, 1957

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER.
Price: FOUR PENCE

FORMER DRUM EDITOR SAYS AFRICAN CONSCIOUS OF NEW POWER

A NEW, fierce feeling of independence and political power among non-Europeans may explain the big increase in payroll robberies and crimes in Johannesburg, says Mr. Sylvester Stein, a former editor of the "Drum," a South African magazine for non-Europeans.

Mr. Stein, who was editor of the magazine for three years and in close touch with non-European opinion, resigned recently and took his wife and family to England. He has written a satirical novel on apartheid which is to be published in a few months.

He explains his crime theory like this: "The political attitude of the 10-million Black South Africans has changed noticeably, especially in the past year.

"Much of this political thinking has been unobserved by the White man, who only sees what he is allowed to by his domestic servant. Ideas have moved fast; thinking is robust, while European political thought has edged along slowly, as reflected in certain cautious acrobatics on the borders of the big parties.

"It seems now, to the African, that he has graduated to a position where it is worthwhile, and no longer suicidal, to stand up for his rights.

"He has gradually began to do this in practice.

"In the past year there

has been the bus boycott' the affair of the Mamathola, the dogged opposition to women's passes and the demonstrations against the permit raids in the Johannesburg Western Areas.

"The Africans rather surprised themselves at their success in the boycott and they certainly surprised their leaders, who found themselves leading from the rear.

"The success of these actions gave the man in the location street a tremendous moral uplift—a digging in by the Africans had forced concessions from the Government. The success has spurred him on to a still stronger feeling of independence, and has lifted a blanket of frustration off him.

He Is More "Cheeky"

"He became more 'cheeky'—as the White man puts it.

"The extra feeling of confidence has been reflected, too, in a distorted way, among the criminal section. One can possibly put the increase in payroll robberies down to a political cause.

"When there is a big payroll theft a great many

of the town's Black population applauds it, as a measure of 'success' against oppression.

"What has brought about the new feeling of strength? Many things—the increasing degree of integration and adaptation to town life; a realization that the rest of the world was almost unanimously behind their cause; the realization that the Nationalists themselves were at last beginning to experi-

ence a slight loss of confidence.

"Also," says Mr. Stein, "the new feeling of confidence is because of the knowledge that elsewhere in Africa there was speedy political progress.

"All these effects are likely to increase in the next few years and one can expect a decided strengthening of the African morale.

"If there is not a readiness to negotiate from the White side, it will go hard with South Africa."

PROGRAMME OF INTERRACIAL CONFERENCE NEXT MONTH

THE multi-racial Conference in Johannesburg in December is likely to be one of the most important gatherings ever held in South Africa. The Planning Committee has decided that, rather than submit resolutions to this Conference, all discussions shall be summarised and findings presented to plenary sessions of the conference by a special Findings Sub-committee.

The Conference will be organised on the basis of commissions to discuss the various items on the agenda. These commissions, consisting of approximately 30 delegates each, will meet simultaneously and parallel discussions will take place on the same subject.

The function of the Findings Sub-committee will be

(a) To attend commissions and take careful

notes of discussions.

(b) To meet after the commissions have taken place, co-ordinate points emerging in discussions and draft findings for submission to the plenary sessions of the Conference.

At least 2 members of the Findings Sub-committee will be present at each commission.

(Continued on page 123)

OPINION

FRIDAY, 22ND NOVEMBER, 1957

Welensky Can't Understand

SPEAKING at Bindura, Southern Rhodesia, last week, Sir Roy Welensky, the Prime Minister of the Central African Federation, complained bitterly against the readiness with which Great Britain gives sovereign independence to the "backward mass of African people" while withholding it from the predominantly White Federation. He just could not understand how this happened. Of course, almost like Strijdom, who sees vice and virtue invariably from the perspective of race, Welensky can't understand how real White people in Great Britain cannot take his word against that of the man of colour.

And that is precisely where Sir Roy's real difficulty is. He cannot be made to understand the real meaning of the fact that the majority of the world's population is not White; that the non-Whites have as much a right to an effective say on how they shall be ruled as the Whites; that partnership in the Federation is designed to keep the man of colour in the position of the White man's inferior; that no great power in the world can continue to support such a policy in the face of world changes and the mood of the African people themselves.

If Sir Roy threw off his racial blinkers and won the confidence of the African people, Whitehall would give him all the independence he wants tomorrow. But like Strijdom, Sir Roy will not see the moat in his eye. And as long as he does not see it he can remain assured that he will never get sovereign independence for the Federation. On the contrary, he might very well drive Nyasaland and Northern Rhodesia along the Ghana road.

Strijdom Is Still Right

MUCH as we regret the South African government's refusal to accept Ghana's invitation to the "African personality" conference, we realise that the Union did not have much of a choice.

Dr. Nkrumah's case is that the conference was going to be attended by sovereign independent states in Africa. That explained its somewhat peculiar, proposed composition. South African representatives would be the only Whites present. Apart from isolation, the danger in this would lie in the fact that the White Powers in Africa would be slighted and would regard South Africa's participation in such a gathering as not wholly friendly.

(Continued on next page)

Comment On Men And Events

Luthuli, Oppenheimer And Paton

By JORDAN K. NGUBANE

AS these notes are written reports circulate freely that Chief Luthuli is giving very serious consideration to the idea of urging anti-apartheid White voters to support the United Party in the general elections next year.

Apart from being a queer volte face on the part of the African National Congress, such a course would have repercussions on the anti-apartheid forces which require close study.

On the one hand it has been said that Mr. Harry Oppenheimer Transvaal leader of the United Party, met some ANC leaders in Johannesburg not so very long ago. This would suggest that certain people in the United Party regard the ANC as something in the nature of a power to reckon with in the South African political situation. The ANC's alleged readiness to consider backing the United Party, would in turn, have the appearance of a tactical demonstration of growing strength. The use of this strength for purposes of working even with the United Party could very well demonstrate that the ANC seeks to use its power not to advance what "Die Burger" calls the ends of "Bantoe imperialism," but to accelerate movement towards a broader South African nationhood in which Black and White would be equals.

Glaring Weaknesses

At the same time it would serve no useful purpose to be blind to the fact that the ANC attitude, if current reports reflect the actual position, would be dictated also by glaring weaknesses in the organisation at the moment. In recent months there has grown inside the movement a dangerous mood of frustration. Some orders from head office have, as during certain stages of the women's anti-Pass fight in Durban, been treated in ways which amount to defiance while some of the highest leaders of the ANC have been referred to disparagingly as the "Drill Hall gang."

In Natal the situation has developed to extremes so complex that Chief Luthuli has had to intervene personally to restore equilibrium. The ferment is not confined to Natal. "New Age" now and then publishes letters from Congressmen which are sharply critical of the influence of the Left on the ANC. The pressure behind these must be strong, to force "New Age" to publish

the letters.

This simmering revolt springs partly from the absence of experienced leadership and partly from what looks like the reluctance of the established leaders to encourage the emergence of new leaders to take control in the circumstances created by the treason trials.

Political Leader-Goat

Added to these headaches is the new role in which Paramount Chief Cyprian will figure—as political leader-goat of the Zulus. This will place him in the position of being Chief Luthuli's most dangerous political rival in Natal. There is no reason to believe that Cyprian could ever destroy the ANC in this province. But a Congress crippled by the treason trials on the one hand and paralysed by internal frustration on the other would be in a relatively weak position for purposes of leading Natal effectively as against Cyprian and the government.

What these weaknesses do is to set the spotlight on what the Congress could hope to get in a marriage of convenience with the United Party. If the UP were returned to power—obviously the ANC might be thinking that there is a chance of this happening, otherwise Congressmen would not have considered risking such a serious change of front—the best it could do would be to stop the rush to place more oppressive laws on the Statute Book. That would give the ANC a breather, during which it could tackle its internal problems, regroup and prepare for attack on new ground.

Amnesty Bill

If the ANC leaders are convicted, the ANC could hope to see the United Party pass an Amnesty Bill to free them. Beyond this it is difficult to see what tangible good the ANC could hope to get from an alliance with the UP.

Important as these two advantages are at first sight, it must be realised that in any event the United Party would have to do something about stopping the volume of apartheid legislation,

to stabilise the internal situation.

It would also have to do something about those convicted for treason; possibly stage a retrial, with Berrange given the passport to go overseas. The point I am driving at is that what the United Party could promise the ANC in the circumstances is what it would have to do in any case, to show that it is a democratic party determined to restore racial peace.

Against this background the ANC comes out of the bargain rather badly. If the reports referred to earlier are true, what Luthuli would have done if he decided for a volte face would be to pay Oppenheimer to do what would in any event be the duty of the United Party!

What effect would ANC support of the United Party under these conditions have on the creation of an effective anti-apartheid front,

White Moderates

The ANC would most probably convince a substantial section of moderate White opinion that it (the ANC) is a "reasonable" body; Moderate here means United Party. Whether or not these people would reciprocate by joining the anti-apartheid front now in the process of formation is quite a different proposition.

At the same time the Congress volte face would be a definite slap in the face for the White Liberal, who has been most unsparing in his efforts to support the treason trials fund. There is no valid reason why the United Party Press could not claim that the African National Congress thinks Oppenheimer a better chap than Paton. This could quite conceivably sow distrust in the anti-apartheid forces to the left of the United Party which could slow down progress towards a united anti-apartheid front.

The problem which arises in these circumstances is: What should the Liberal Party do if the Congress has already decided to support the United Party? In view of the general opinion of most of the Liberal Party members, the answer is: Nothing.

Two Ways

It could either carry on as though nothing had happened or reconsider its decision in the light of what would have happened. On the one hand there would be the virtue in the party allowing itself to be led by the nose by a Congress which

confused expediency with principle. On the other hand there would be little virtue in taking a position which could, if the United Party failed (as it is likely to), be interpreted as a Liberal stab in the back for the anti-apartheid forces.

For my part the wisest course would be to withdraw the decision to stand for the elections, to allow individual members of the Party to do as their conscience dictated and to concentrate on building up the anti-apartheid united front in readiness for the bigger battle after the elections if the Nats are returned to power.

It will not be an easy decision. It might make the Liberal Party look very foolish in the eyes of some people. Most Liberals might argue that they have been used unscrupulously by the ANC to advance purely United Party interests. But an argument which seems decisive here is that the Liberals should not allow themselves to be manoeuvred into a trap where they might one day be accused, wrongly in this case, of having stabbed the anti-apartheid forces in the back.

A National Scandal

TWO cases under the Immorality Act reported last week—one from Bulwer, Natal, the other from Wolmaransstad—provide further evidence that the administration of this law has become a national scandal which no self-respecting country should tolerate any longer.

In both instances it was the familiar story of separate trials being held on allegations of immorality between White and Black. One of the parties, the Native woman, pleads guilty is convicted and sent to jail; the other party, the White man, is tried later, pleads not guilty, and is acquitted on technical grounds in spite of the testimony of the woman and other witnesses.

In the nature of things the offence involves two persons who must be equally culpable if there is any culpability at all. It is impossible for one of them to be declared guilty and punished while the other is found innocent and allowed to go scot-free. Yet the law—or rather those responsible for the operation of the law—can permit this travesty of common sense to be repeated again and again without a finger being lifted to end the anomalies.—"Star."

Programme Of Interracial Conference Next Month

(Continued from front page)

The following is the agenda for the Conference:

Tuesday, 3rd December:
9.30 a.m.—3 p.m. Plenary session on Human Relations.

3.30 p.m.—6 p.m. 4 commissions on Religion; 4 commissions on Education.

Wednesday, 4th December:
10 a.m.—3 p.m. 4 commissions on Economics; 4 commissions on Civil Rights.

Thursday, 5th December:
10 a.m.—1 p.m. 8 commissions on Political Arrangements.

Agenda

1. Opening prayers;
2. Opening address by Rev. Z. R. Mahabane, President of the Inter-denominational African Ministers' Federation (IDAMF) on the theme of the Conference:—

"Human Relations in a Multi-racial Society."

Followed by discussion embracing review of the various political themes propounded

during recent years as suitable resolving human relations in a multi-racial society.

3. responsibilities of Religious Communities in a multi-racial society.

4. Educational policies for a multi-racial society.

5. Economic rights and duties in a multi-racial society.

6. Civil rights and duties in a multi-racial society.

7. Political arrangements in a multi-racial society.

After discussion and findings on Items 2—7. Conference should consider:—

8. Necessity for further deliberation and action, and close with

9. Closing address.

10. Closing prayers and benediction.

Resolutions of the Conference of African people held under the aegis of IDAMF at Bloemfontein in October 1956, will be presented to the Conference for the information of participants.

Strijdom Is Still Right

(Continued from previous page)

We should like to urge Dr. Nkrumah not to give up the idea of a more broadly-based assembly. The idea of an "African personality" come-together is inherently sound and a more representative gathering could produce only the best of results for all concerned.

Nehru And The Children

A RECENT article in the "Daily News," from its correspondent in London, quoted the "Manchester Guardian" as taking Mr. Nehru to task for allowing children to be used for purposes of idolising him publicly on his birthday. This was regarded as indicating that the cult of personality had shifted to India.

There is certainly no virtue in subtly indoctrinating children for party political or personal ends. We are certain in our mind that a man who loves children as Mr. Nehru does would oppose that with the utmost vigour. But the point which arises is: What happens when the children, who regard Nehru as their friend, clamour to see him? Over and above this is the "Manchester Guardian's" less than fair comment that the children's demonstrations are a personality cult build-up. That statement should be seen against Nehru's decision that no building or public institution should be named after him.

The Nursing Apartheid Debate

(By A Special Correspondent)

IN an earlier article the firm opposition of the United Party to the Native Laws Amendment Act was commended. Such tribute is deserved over the Nursing Apartheid debate. Here the U.P. was back at its traditional equivocation, trying to be "just" to non-white nurses within the strictly secluded sphere of their profession but determined not to be tagged by the Nationalists as supporters of any form of political or social integration.

Much of the debate, therefore, resolved itself into a free-for-all over "white civilisation", miscegenation and other kindred matters. This article will try to emphasise those aspects of the debate more relevant to the Bill (since gazetted as an Act) under discussion. The Nationalists also had their internal troubles. The voice of "pure" apartheid, as epitomised in the evidence of Dr. W. M. M. Eiselen to the Parliamentary Select Committee of 1955-57, made the "logical" demand for total separation of the European, Coloured and Bantu Nursing Associations, the latter to have the right (like Native Advisory Boards in urban locations) of "furnishing information in regard to the needs and desires" of the Bantu or non-European nurses.

"I am aware of the fact that difficulties would be encountered at this stage if the Bantu nurses were deprived of membership and voting rights in a mixed nursing association. It would nevertheless be most inconsistent (*inkonsekwent*) if, on these grounds, an anomaly was allowed to continue which exists in no other South African sphere of life—with the exception, I think, of the Medical Council and the Bar."

For various reasons, which will appear, the Government decided to maintain, at least theoretically, an integrated nursing service open to all races, but to introduce discrimination against non-whites by withdrawing their voting rights, giving them very limited indirect (white) representation only on the Nursing Association, obliging branches of the latter to separate racially, compelling the introduction of separate racial registers of nurses and permitting the introduction of different certificates, insignias, uniforms and training.

To Nationalist taunts about white civilisation, etc., the U.P. was able to retort that this Bill merely introduced baasskap, not

"separate development". And the verbal dog-fight that revolved round these two inevitable concomitants of every apartheid measure frequently obscured the wood from the trees.

Arising out of Dr. Eiselen's evidence, which was frequently quoted in the debate, Mrs. Ballinger challenged Dr. Carel de Wet (Vereeniging District) whether his party intended to apply apartheid also to the medical and legal professions. Dr. de Wet (who, as Chairman of the Select Committee, led the Government team next to the Minister): "If it becomes necessary, and I think it is necessary, it should be done."

Mr. P. W. du Plessis (Brakpan): "Why not?"

"There is not the slightest doubt that what is contained in this legislation will have to be embodied in other legislation in the future if it becomes necessary. This side of the House is proud of this legislation. We say: 'In this legislation we tell you, daughters of South Africa, that the control of the Nursing Council as well as the Nursing Association will remain in the hands of White persons as long as this Government is in power.'"

One further preliminary before the debate itself. The nursing profession is governed by a statutory body, the Nursing Council, which consists of a minority of nurses elected by the profession and a majority of Government nominees, representing departmental, provincial and other official interests, the medical and dental professions, etc. The nursing profession itself is organised into its own professional "trade union", the S.A. Nursing Association, to which all nurses are obliged by law to belong and which is administered by a Board of elected members. Since they will reappear repeatedly during the debate, the main witnesses before the Select Committee for the Nursing Council should be identified. They were Miss C. A. Nothard (who is also a member of the Board), Adv. T. H. van Reenen (a Government nominated member) and Mr. van Schalkwyk, registrar of the Council. The last two are not, of course, nurses. The most quoted witnesses for the Nursing Association were Miss Nothard and Miss M. G. Borchers, its chairman. These two ladies are senior ex-matrons. Two other much quoted witnesses were Mrs. Searle, Directress of Transvaal Nursing Services, and Mr.

L. H. van Niekerk, secretary of the F.A.K. and of the Afrikaanse Verpleegstersbond, a pressure group established by himself within the Nursing Association "to concentrate on the things that really matter"—i.e. "standing together against integration" and promoting bilingualism in the service—a process characterised by Mr H. G. Lawrence (Salt River) as "trying to turn the Association into a 'Sister-bond'."

The late Dr. Stals introduced a Bill in 1950 to restrict membership of the Nursing Council and Board of the Association to white nurses only. The Bill lapsed, but not before the Association had held a referendum of its then 8,765 members. Only 28 per cent. voted, 1,390 to 1,104 in favour of the Bill. During the next few years the Board (of the Association) canvassed the idea of separate Advisory Boards for non-white nurses without much success. And the non-white nurses of the Witwatersrand Branch became so alarmed at the trend in the upper levels of their profession that they polled heavily in the 1953 branch elections with the result that, although they form a comparatively small minority, they elected seven non-white nurses to the 12-woman board of that Branch.

Giving evidence (to the Select Committee) that same year a nursing member of the Nursing Council said there had been a strong rumour that McCord Hospital (Durban) might elect a non white nurse to the 1950 Nursing Council. She had spoken to the superintendent and the threat was temporarily averted. "But we are afraid that it may happen this time (1955) because they have been worked up." To avoid all risks, the Government with the consent of the Opposition passed the Nursing Council and the Board Continuation Act (Government Gazette Extraordinary of July 6, 1955) extending the life of the Council and Board until the end of 1957, which possibly helps explain why the present Act was not postponed till next year as at one time suggested.

Against this background the Minister of Health opened the debate on the 1957 Nursing Bill. He said the number of non-European nurses had increased from 842 in 1944 to 3,099 in 1957. Dr. de Wet later added that there were today 12,651

European nurses. But the student nurses divided: European 1,650, non-European 3,150. He added that, having regard also to the 1955 Rand election, "there was and is competition on a racial basis. The non-whites do not merely want a share, they want everything." And Mr. Viljoen assured the House that "the mingling of the races at meetings of the Association and social gatherings (this cropped up repeatedly, often with the comment that it might "blunt senses of racial difference", which seems incompatible with the Ministers's remarks in the immediately following words) had already led to serious friction within the nursing profession".

One of the minor unexplained mysteries of this legislation is the demand for separate racial registers in order to provide exact statistics. The Opposition rightly pointed out that details could be added in the existing joint register. But it failed to observe how exactly Government spokesmen claimed to know the racial composition of the service from the present undifferentiated register, and even how witnesses for the Nursing Council were able to divide up the percentages of passes and failures in examinations without the aid of separate registers.

The real reason appears to lie in evidence (quoted during the debate) given before the Select Committee:—

Ad. Van Reenen: "It is the policy that there should be racial separation. My Council wholeheartedly agrees with this. We find it necessary to direct such separation in all aspects of the nursing profession. We want the power to differentiate between the training of the different races; to keep separate registers for Europeans and non-Europeans; and to be able to differentiate in respect of training according to existing needs; in other words for skilful and less skilful nurses. We therefore wish to differentiate with regard to both race and duties."

Mr. Van Schalkwyk: "The Council realised long ago that such a distinction would have to be made, as the non-European is not regarded as being capable of carrying the responsibility implied in a certificate."

Miss Nothard: "Right throughout the country it is being said that the non-European is not capable of taking the responsibility and we as a Council have felt we should not give a certificate which is just a rubber stamp, because if people

(Continued on page 501)

South African Profile

Man In An Iron Lung

MR. CHRISTOPHER GELL, a regular contributor to this journal, was recently honoured by the leading Sunday paper in London, "The Observer." His life and work were described in a "profile," one of a famous series of articles about the world's foremost men of thought and action.

We reprint the article here, with a salute to "The Observer."

The mass trial for high treason now being staged in South Africa is undoubtedly intended to serve as a warning to Europeans and non-Europeans not to combine in their struggle against the racial policies of the Nationalist Government.

The number of white people prepared to join with non-whites, openly and without reservation, to combat racialism is exceedingly small. You could get all of them into a ship's boat.

Yet there are many white South Africans unhappy about the way things are going. Most of them do nothing about it because they are prisoners of the conventional racial society to which they belong.

It is, therefore, encouraging to find that one of the most determined enemies of racialism in South Africa is a man who was born and bred to conventional behaviour. Christopher Gell was deflected by personal catastrophe from a life which might otherwise have been correct—and perhaps ineffectual.

Except for a few hours a day he spends all his life in an iron lung. He was born in Edinburgh in 1917 and was paralysed by poliomyelitis when in the Punjab with the Indian Civil Service twelve years ago. Now living in the big front room of a suburban house in Port Elizabeth on the Cape Coast, a South African citizen self-made because he would not join as an outsider in a private fight, he gives virtually all his conscious moments to writing articles for South African and British papers and Letters to Editors which smite the racialists, expose the bogus liberals and make it abundantly clear that he is on the side of those who favour the emancipation of non-Europeans.

He was not brought up to behave like this. His father was a Captain in the Royal Navy. The family background was firmly Conservative; Dame Florence Hersbrugh is Christopher's still-venerated aunt.

Although he was turned aside from the Navy by poor eyesight, Gell was not driven into self-defensive rebellion against the idea of leadership based on a specialised class training. In the Army Sixth at Wellington and later at Cambridge, he was scarcely touched by those between-the-wars ideas which troubled his contemporaries.

The Indian Civil Service was his own final choice. But he still saw himself going out as a sort of head prefect, guided in doing his duty towards Indians by certain acquired principles. He did all his service in the Punjab. He can remember being dimly aware of things that were wrong, but he felt very little, and certainly did nothing, about them. On the contrary, he says now that he was "haughty and overbearing, bullying people who ought not to have been bullied."

He had married in Lahore an attractive South African girl, English settler in background and outlook, whom he had met when she was training as a physiotherapist in London. His wife, Norah, has nursed him always, even when he was in hospital. Doctors have deferred to her opinion and speak with awe of Gell's survival and condition as things not normally possible. Besides looking after him through the strict, unalterable schedule of his day, she runs the house and earns most of the living. Also she has come to share her husband's ideas, which, having regard to her orthodox South African background, is almost as remarkable as his own conversion.

They went out to South Africa in 1947 to escape the English winters. With a pension of only £150 a year Gell took up writing partly to earn money and partly as therapy. The surviving muscles were just enough to let him use a typewriter propped up on his propped-up legs.

He began by having no opinions. His early judgments were lit by the false sunset glow of his old respect for established authority.

It is not easy to explain Gell's

change of outlook. He himself suspects that, although he had never stopped to think about what he was doing in India, the first seeds of doubt were sown before his illness. Enlightenment and anger set in progressively, helped by his stored-up Indian regrets and all the suffering and long periods of monastic contemplation he was going through. But the position Gell ultimately came to take up was largely the result of his acute concern for truth: What he writes is backed by the moral judgments of a man who has been compelled to consider what he must do with the fragment of life left to him.

It is said tediously often by the Nationalists that criticism of South Africa's race policy is based on ignorance. But there are few people who know more about the country than Gell. At first he acquired his knowledge by reading everything he could lay his hands on. Gradually he built up a remarkable network of correspondents who wrote to him from all parts of Africa. When he became better known all kinds of people queued for the chance to get half an hour at the Gell bedside—African, Indian and Coloured leaders, white newspaper editors and correspondents, frustrated liberals, even worried ministers of the Dutch Reformed Church.

His courage and enterprise led him to conceive and later to launch and edit a publication, the *Africa X-Ray Digest*, which came to be known as one of the best-informed intelligence reports on the affairs of the African continent.

It was natural that in time the political police should come round to see Gell and to question him about his "associates." They were clearly embarrassed and have never been back. The nephew of Dame Florence Hersbrugh is far from being a Communist. He is willing to work beside anyone

who positively rejects racial discrimination. By the same token he withholds admiration from those white liberals who reject discrimination in theory but not in their lives.

His relationship with the African and Indian Congresses is as complete as they are willing to make it. If the leaders come to his bedside and ask for advice he gives it; he never offers it, because he thinks that would be "cheek." Ordinary Africans think the world of their champion and and some go in awe of him. They suspect that his fabulous knowledge comes to him magically while he lies in the machine that fills his house with a rhythmic thumping. They just call him "Christopher." And when the location crowd gets heated and someone starts making a speech condemning all whites, a voice is sure to shout: "What about Christopher?"

There is very little left of Christopher's long body under the blankets. All his vitality is crowded into his head. His eyes flash with life and wit behind glasses he is always readjusting on a beakish nose. Out of the lung he breathes consciously, using enormously developed sterno-mastoids to hoist up his thoracic cage and let the air flow into him. He talks continuously, trying to get from every breath the maximum output of words. Yet he is so rational, unimpassioned and humorous that one thinks of him only as an alert convalescent whom the doctor is keeping unnecessarily in bed. An amiable and prolific cat, her current batch of kittens in a cardboard box on the floor, usually shares the blanket with him.

Gell does not pretend that he is wholly reconciled to his stripped-down life that every day hangs in the balance. He is soon to go into hospital and whether he ever comes out again or not is uncertain. But whatever life is left to him he remains absorbed by what he is doing and is happy in it most of the time. There must be many healthy, troubled white South Africans who almost envy him.

(Copyright Reserved)

Phone 34-1349

P. O. Box 1549.

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

33 West Street, JOHANNESBURG.

Three Outstanding Books

Beautifully Printed With Coloured Varnished Jackets And Library Binding

Order for yourself as well as to present them to your DEAR ONES

St. Mira: The Story of Mirabal whose name is a household word in Indian homes, and whose Songs are sung in a million homes everyday. In words at once vivid and soul stirring, the author portrays the inner spiritual experiences of Mira, the purity of her character and her undismayed courage and heroism. 10/- per copy.

The Face Of The Buddha: Through the pages of this book peeps the radiant face of the Buddha who was essentially, a lover of peace...As the story unfolds, we see the Buddha taking to the waiting multitudes his great message of deliverance from sorrow. 7/6 per copy.

In The footsteps Of The Buddha:

The thrilling story of Shanti Deva the greatest poet of Mahayana Buddhism. A King's son, he renounced the throne to walk into the footsteps of his master, —Gautama the Buddha. 5/6 per copy.

(All the three books will be given at a special price of 20s. only)

Order any or all the books from:

H. P. VASWANI,
91 BHULABHAI DESAI ROAD,
BOMBAY, INDIA.

TRADE INQUIRIES INVITED

Cable & Tel. Add. HARGVAN.

Phone 29368

P. Hargovan & Co. (Pty.) Ltd.

Earthenware Pickle Jars 3 Gallons 12/6 each F.O.R. Durban
Fresh First Grade Green Ginger 1/2 per lb. " "
Fresh First Grade Garlic 2/- " " " "

Cash with order only.

P. O. BOX 1250.

155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

BOOKS FOR SALE

Indian Life and Labour in Natal	3	0
The Indian as a South African	4	8
Recipes from East and West	2	9
How to Guide Good Letters—B. Roberts	2	0
The Group Areas Act—Muriel Horrell	10	0
How to Grow Vegetables—W. H. Turnbull	2	8
S.A. Non-White Workers—Muriel Horrell	4	6
How to look after Cattle—W. H. Turnbull	3	0
Race and Culture—Michel Teirix	1	6
S.A. Journal of Economics—S. F. Van Der Horst	1	6

Obtainable from:

'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal

People In Lo Du Plessis Said

FIVE-SIXTHS of Prof. L. J. du Plessis's defence of University Apartheid Bill before a London audience directly repeated arguments which Mr. Viljoen, Minister of Education, had used last May in piloting it through its first reading in the House of Assembly.

His audience gave him a warm reception.

Professor du Plessis, of Potchefstroom University, had been flown over by the sponsors of the meeting and accommodated in a London hotel for three days so that he could present the South African Government viewpoint—at a cost which he himself estimated as approaching £400.

Before reaching his 20-minute summary of Mr. Viljoen's arguments, he gave his audience the Hansard reference to the original speech—as if to imply that the London critics could have had the lot on far cheaper terms.

The meeting was held on Saturday evening and attended by about 350 persons, including

a number of non-Apartheid associations—was apparently having the committee on Freedom in conjunction with the Association of University Teachers.

Professor Du Plessis volunteered to fly to London, had the case or to send a representative to do so.

Five professors and Michael Scott—just one of the United Nations representatives—nearly two hours of Mr. Viljoen's Bill.

Among the academics was Prof. W. Koiter, from Delft to present his opinion.

Another was Prof. Kirkwood, who is a member of the University of the Witwatersrand, taught at the University of Natal and is now a member of the Council of Race Relations at the University of Cape Town.

He and Mr. Scott each spoke for 15 minutes.

After all that Prof. Plessis—who had been warmly hailed by the academic college and learned in the law, spoke for 20 minutes (which exceeded by three minutes the time allotted to him).

He proclaimed in his own words that he was pleased to create an atmosphere of discussion followed up by Michael Scott did not seem as wild as he had been in Natal on his way back home.

The listeners were silent at first but gradually became animated with bursts of scornful and cries of "shame," du Plessis was still in the room when his time expired and he delivered his own for a minute or two.

"I can see," he said, "I think Mr. Strijdom Verwoerd are more allied to Stalin (loud applause) and calls of hear,

Indian Firm Lends £158,000 To African Traders

AN Indian commercial firm has lent the Northern Rhodesian African Chamber of Commerce and Industry—with a reputed membership of 21,000—an amount of £158,000 interest free over 20 years, Mr. John Tusamanda, president-general of the African Chamber, told members at a conference recently.

The loan was granted early this year after talks with an official of the Indian firm who flew out to Northern Rhodesia, said Mr. Tusamanda.

The money will be used to build offices for the chamber and for other developments.

No Politics

"But," he told the meeting, "if the urban branches of the chamber do not stop mixing politics with business and continue to cause trouble, the money will be returned."

"The Chamber is and must be a well-organized and peace-loving association and not the cause of trouble—political or otherwise—that the urban areas branches want to make it," —Sapa.

n Laughed When rijdom A Democrat

"But I know them well and they are Westerners and Democrats (more laudatory) and Christians. Their ideal is to develop the Coloured people to self-determination in all respects. But they think this can only be done successfully and democratically if separate racial homes are developed for the several racial groups. We are prepared to divide South Africa among the various groups and give to each full control in its own racial territory as is the basis of every Western nation. The professor was well applauded as he sat down. About forty-five minutes of discussion

followed during which several questions were put for him,

Reply

In his reply Professor du Plessis said: "We do not believe in the inferiority of any race (laughter). We only want universities that suit the national character as you have in England and America (laughter). If I were in England or America I would be an integrationist too. The Bantu, Indians and coloureds, if integrated, would destroy our national character (shouts of protest—a voice: "They were there before you")."

New Group Areas Crimes

By the Political Correspondent of the "Star".

THE Group Areas Act, which came into force in its revised and consolidated form on November 1, is being used to apply statutory apartheid for the first time in entertainments and social matters. Hitherto apartheid in these fields has been observed either by convention or (as in Johannesburg) in terms of licences issued by local authorities.

Now all races are prohibited, except under permit, from attending public cinemas, restaurants, tearooms or clubs in areas belonging to other races.

A proclamation simply says that to do these things constitutes "occupation" and the Act prohibits occupation of an area except by the race for whom it is designated.

The proclamation does not make it clear whether the ban would apply to a cinema building which was being used to present a play, not a film.

I am told on high authority that it will apply to the building, for whatever purpose it is used, but that it "would not be difficult to get an exemption."

Permits

Already, I understand, some cinemas have permits to open their doors to more than one race. The intention is not to create hardship but to bring the situation under control.

The proclamation will also make it impossible for interracial clubs to carry on except under permit. In view of all criticism against such institutions from responsible men in the Government it seems unlikely that permits will be forthcoming.

With this proclamation are others which renew the prohibi-

tions against employing non Whites in supervisory, executive or technical capacities over Whites, except on permit. They also prohibit Whites from working in group areas designated for other races, again except on permit.

Mrs. Pandit's Message To N.I.C.

IN a short and terse message to the NIG Conference Mrs. Pandit says:

"The fact that I have always been deeply exercised about the deteriorating conditions of the non-white peoples of South Africa is very well known in and outside Africa. I feel that it is the people of South Africa themselves to conduct their struggle on principles of truth and non-violence..."

The Famous Rama Flute Harmoniums

Best Made in India for Qāwālīe Bhajanic Singer and Bands

NOW ON FOR SALE

Popular size sweet tone, very attractive, complete with case	18	10	0
Standard size Base and Male, very attractive, complete with case	28	10	0
Portable Travelling Style Baja Good for Out-door Party	25	10	0
Coupler Style Loud and Sweet Sound Mohaniton	38	10	0
Leg Press full size complete with extra Swar Bands	48	10	0
Clarinet B/L, just right instrument Indian Bands	18	10	0
Dhil Rabba "The Leader Musical Instruments"	8	10	0
Thubla & Doogi Set to keep in without Thal music sets	8	10	0
Dholak finest of all instruments of Thal (full size)	8	10	0
Tambrone (Kanjari) full size with Gingles Bells	1	5	0
Mouth Organs of all kinds 4/6, 6/-, 7/-, 9/6, & 11/6 each.			
Flute Straight & Side Blowing 2/6, 4/6, 5/6, 17/6, 25/- each			

LATEST RECORDS—Try Us First. We carry largest variety stock. We repair also all kinds of musical instruments. For terms apply:

Sole Distributors for Union of South Africa:

D. ROOPANAND BROS.

(Established 1932)

Music Saloon and Booksellers.

85 Victoria Street, Durban.

Ph one 20707.

P. O. Box 2524.

If you have liked this issue of "Opinion"—the Way of Gandhi—why not send us this subscription form and so enable us to supply you further issues of the journal without a break...

SUBSCRIPTION ORDER

Please send me a year's issues of "Opinion"

Name .....

Address .....

I am enclosing the subscription amount (Half Year within the Union 15/6; elsewhere 18/6 by .....

Date ..... Signature .....

GIFT SUBSCRIPTIONS ORDER

Please send a Half Year's issues of "Opinion" to my following friends, superscribing the copies as under:

"This copy is a gift from .....

1 Name .....

Address .....

2 Name .....

Address .....

3 Name .....

Address .....

I am enclosing the subscription amounts by .....

Date ..... Signature .....

"OPINION"

c/o Indian Opinion,

P. Bag, DURBAN.

Some Facts About Kenya

MR. FENNER BROOKWAY, the British M.P., recently wrote in "Peace News" analysing the race situation in Kenya after the Mau Mau. Some of the facts he dug up and which we reproduce below shed valuable light on what goes on in that country at the moment:

The facts which I have checked with the Colonial Office are:

	Population
Africans	5,800,000
Asians	150,000
Europeans	58,000
Arabs	30,000

Membership of Legislative Council

Racial Groups	
Africans (elected)	8
Asians (elected) Non-Moslems	4
Moslems	2
Europeans	14
Arabs (elected 1, nominated 1)	2

Industry and Agriculture

Nominated Europeans	2
---------------------	---

Government Members

Nominated members	18
-------------------	----

(6 European officials, 7 Other Europeans, 2 Africans.

2 Asians (1 non-Moslem, 1 Moslem), 1 Arab).

European ex-officio members (civil servants)	8
--	---

(Three Europeans among the racial representatives, two Asians and one Arab, are Ministers and are also required to vote with the Government)

There is a Speaker elected by the Legislative Council

If we analyse this membership we get four remarkable results:

1. Half the members are nominated or ex-officio.

2. Of the Government Party of 32, no fewer than 26 are nominated or ex-officio. This gives the Government a permanent majority of six.

3. The Racial Groups provide:

1 African for each	725,000 of their population
1 Asian for each	25,000 of their population
1 Arab for each	15,000 of their population
1 European for each	4,143 of their population

4. The racial composition of the total membership of the Legislative Council is: Europeans 37, Africans 10, Asians 8, Arabs 3. This gives:

1 African for each	580,000 of their population
1 Asian for each	18,750 of their population
1 Arab for each	10,000 of their population
1 European for each	1,567 of their population

Bursary For Indian Doctors

THE Board of Hajee Suliman Ebrahim Charitable Trust has decided to make available six Medical Scholarships to Indian Students for the next Academic year. The successful candidates to attend the Medical School, Witwatersrand University, Johannesburg.

Applications from suitably qualified candidates must be lodged with the Secretary of the Board, P.O. Box 709, Pretoria on or before the 15th December, 1957.

1. The scholarship will include cost of tuition, books and instruments.

2. Applications for admission to the University must be submitted direct to the Registrar of the Medical School, University of the Witwatersrand, Hospital Hill, Johannesburg, on or before the 15th December, 1957."

India's Largest Insurance Company At Your Service

The
New India Assurance
 Company Limited

SOLE REPRESENTATIVE IN THE UNION OF SOUTH AFRICA

RUSTOMJEE JALBHAY RUSTOMJEE

140, Queen Street, DURBAN.

FOR SERVICE AND SECURITY

CONSULT US FOR

EVERY TYPE OF INSURANCE

P.O. Box 1610.

Residence: 111 Eleventh Avenue,
 DURBAN.

Phones:

Office: 25845
 Residence: 36413.

London Letter

(From Our Own Correspondent)

Events Taking New Turn In Ghana

Ghana

MR. KROBO EDUSEI, Dr. Nkrumah's "tough" Minister of the Interior, continues to annoy the Opposition. Recently he accused five of its members as "hidden brains behind a conspiracy to commit certain crimes and offences against peace and order of this land." This was typical of Mr. Edusei's vague accusations against the Opposition, none of which he ever attempts to substantiate with verifiable facts. However, there are signs that the Prime Minister is not quite at one with his Minister, for the five men concerned have successfully requested the Cabinet to consider a joint meeting at which Dr. Nkrumah would discuss internal security and the peaceful conduct of Ghana's affairs with five leading members of the Opposition, including Dr. Busia, their leader in the Assembly. It is to be hoped that the Cabinet will agree to such a meeting with the Opposition, for at this stage in its history the new nation can ill afford the public disturbances such as those it had in August.

A post-script to those disturbances was written in Accra on November 5th when thirteen leading members of the Convention People's Party were sentenced to terms of imprisonment ranging from six months to a year. They had been convicted of unlawfully detaining and assaulting four leaders of the Opposition group in Accra, including a journalist, Mr. Henry Thompson. The prosecution was led by the Crown counsel who told the Court that in August the accused kidnapped four Opposition leaders and unlawfully detained them at the C.P.P. headquarters.

Ghana is still seeking financial aid for the Volta River project, for which it has been estimated £300 millions will be needed. Mr. Gbedemah, the Minister of Finance, who has recently toured Europe and America in search of loans towards this sum was unrevealing in his replies to reporters who questioned him at Accra Air-

port on his return to Ghana on November 3rd. He said he would issue a statement about his talks with foreign financiers after he had consulted Dr. Nkrumah. He did, however, declare that Ghana would have to turn elsewhere for the loans if Western countries failed to provide them.

Nigeria

The high cost of governing Nigeria has been attacked on several occasions in the past few weeks. Amongst those expressing their disapproval have been Albaji Adegoke Adelabu, the leader of the Opposition in the Western House of Assembly, the Executive of the All-Nigeria Trade Union Federation, and Dr. Azikiwe, Prime Minister of Nigeria. Dr. Azikiwe's charges were made in his presidential address to the National Council of Nigeria and the Cameroons. His party, he declared, could not claim to be the party of the masses "when gradually our office holders and their auxiliaries are stratifying themselves into an upper-crust elite."

Nigeria has five Parliaments if one includes the Trust Territory of the Southern Cameroons and an indication of the burden of Government on Nigeria is given by the expenses in the Northern Region. There the costs of running the Houses of Assembly and Chiefs, which meet for only about five weeks a year, is about £180,000. This includes salaries of £800 each for 130-odd members and £25,000 for travelling expenses. Ministers' salaries compare favourably with those for other countries. The Prime Minister of the Federation receives £5,000, ten departmental ministers £3,000, two Ministers of State £2,500 and ten Parliamentary secretaries £1,500. The three regional premiers receive £4,000 each. But what infuriates public opinion most are the Ministerial perquisites. In Lagos maternity hospital conditions are so crowded that women are commonly put two in a bed, and must normally

leave within twelve hours of delivery. Yet ten Federal Ministers have voted to build ten Ministerial houses costing £30,000 each and the Northern Government is spending £100,000 on a Prime Minister's house.

Developments in the N.C.N.C. itself are interesting. Having declared that his party contained "opportunists, careerists, swanks and cox-combs," Dr. Azikiwe asked the party to give him powers for "drastic control over the party, even in a totalitarian manner." The party convention, meeting at the end of October, went part of the way—and gave him the right to select himself the eight principal members of the national executive committee. It reserved the right to elect the other 31. What will be the full implications of these developments is not yet clear.

Kenya

The Governor, Sir Evelyn Baring, told the new Legislative Council on October 23rd that although fewer than 150 Mau Mau terrorists were still at large, their presence was a threat to security. In his speech opening the Council, the Governor said that no effort was being spared in rounding up the remaining terrorists, who included one "leader of note" but "the task may be a long one." Sir Evelyn said the task of rehabilitating many detainees and Mau Mau convicts had been difficult, but remarkable success had been gained. In under three years, no fewer than 58,000 had been released. There had been no resulting disorder, nor had it been necessary to detain for a second time under the emergency regulations any of those released.

Beauty
in
colours
and
weaves
in

ROBIA Fabrics

by
TOOTAL

Beautiful ROBIA Fabrics by TOOTAL are yours in plain or woven colours and in fancy weaves. ROBIA looks and feels as soft as a breeze, yet it washes and wears and wears without losing that fresh and new look. It drapes to perfection. It's marked TEBILIZED—the mark of tested crease resistance; and it's available in 36" and 41"-15" — by the yard or in the famous Sari pack.

Make sure you see the names "Robia" or "a Tootal Product" stamped along the edge of the cloth. Like all Tootal Fabrics, it carries the Tootal guarantee of satisfaction.

TOOTAL BROADHURST LEE CO. LTD. Box 2805, Jhb., Box 1534, Dbn., Box 580, CT

India Letter

(From Our Own Correspondent)

MR. NEHRU'S PLEA

THE Prime Minister desires that no request should be made to him for using his name in connection with any institution.

"From time to time I receive requests for the use of my name in connection with some institution. I shall be grateful if no such requests are made. I am firmly of opinion that names of living persons should not be used in this way," he said.

China Issue May Come Up At I.L.O. Conference

The "China issue" which disrupted the present International Red Cross Conference, is expected to figure at the current I.L.O. Asian Regional Conference, it is learnt.

India is understood to have given notice of a resolution requesting the Governing Body of the I.L.O. to ensure that China is represented at the conference by the Government of the Peoples Republic of China. The resolution, it is learnt, regrets that the Peoples Republic of

China has not been invited to send a tripartite delegation to the conference and expresses the view that the absence of the true representative of one of the largest countries of the Asian region detracts from the valuable conclusions of the conference.

China is a member of the Governing Body of the I.L.O. and of the Asian Regional Conference but is represented by the Government of Formosa.

Invitations to the conference are issued by the Governing Body, and Formosa has been invited. Credentials of Government delegates, it is explained here, cannot be questioned at the conference, while those of employers' and workers' delegates can be questioned only on the basis that they are not the most representative organisations.

While Communist China is, thus, not officially represented at the conference, two of its trade union representatives are attending the conference as observers. They have come on

behalf of the World Federation of Trade Unions, a body which has consultative status with the I.L.O.

Right Of Occupation Extension Lectures

The speeches at the banquet given in Lisbon in honour of General Iskander Mirza, President of Pakistan, are a wry comment on the policy pursued by Pakistan. Pakistanis hardly feel flattered to learn of the complete identity of interest between the country and Portugal.

The Portuguese President spoke of two countries as being 'victims of similar methods of aggressions.' Even the most ardent advocates of a *Jehad* against India cannot miss the irony of this remark. Portugal is after all a colonial power. It has no other right to be in Goa apart from that established by military conquest.

The identity sought to be established by the Portuguese President only gives an edge to India's contention that Pakistan's status in "Azad Kashmir" is no better than that of Portugal in Goa. The only difference is that Goa was occupied four hundred years ago whereas the Pakistani occupation of "Azad Kashmir" is ten years old and so all the more untenable.

Who says adversity strange bedfellows? In case of Portugal and Pakistan is the occupation of territories which do not belong to near to each other

Unsparring Work Nehru

Mr. Ellsworth Bunker, Ambassador to India, New Delhi that Mr. Nehru given "unsparringly of his" in making possible the "dignous achievements" to credit of India since her dependence.

Speaking at a Nehru dinner held by the United Nations Youth Association, Bunker said "I venture to say that were it not for his (Nehru's) ability to impart to people a sense of direct feeling that they had witnessed themselves the capacity to fulfil their destiny, not all great progress would have been possible."

Mr. S. K. Patil, Union Minister for Irrigation and Power who presided, and Mr. G. Mehta, India's Ambassador in Washington, now here for consultations, also spoke on personality and achievement of the Prime Minister, Mr. Nehru in "consolidating India and raising India's stature in the world."

MISS TEHMI SORABJEE RUSTOMJEE

has pleasure in announcing that she has been appointed as
Agent for:—

NATIONAL MUTUAL LIFE ASSOCIATION OF AUSTRALASIA LTD.

(INCORPORATED IN VICTORIA, AUSTRALIA,)

ESTABLISHED 1869

A LIFE POLICY WITH THE NATIONAL MUTUAL
ENSURES ABSOLUTE SECURITY WITH GOOD BONUSES

Please write or inquire for further particulars:

106 Mansfield Road, DURBAN.

P.O. Box 476.

Telephones: 47888.

Telegrams & Cable: "SORABTEM."

47453.

The Nursing Apartheid Debate

(Continued from page 494)

are not capable of carrying the responsibilities it is no use their having a certificate...It has been said both by the medical and nursing professions that non-Europeans cannot be left to take charge of things because they are not fit to do it. We want therefore to give them training that would fit them for work in their own hospitals...The sense of responsibility of a European and a non-European nurse is different because their outlook on life is different and we must therefore train them differently if we in the end want them to have the same sense of responsibility. Once you train them differently you must register them differently."

Adv. Van Reenen: "We are asking for this right (to say one course is for Europeans and another for non-Europeans), from which the right to keep separate registers will be derived, because, if we are going to give different training, we will have to register them separately...They will have the same education, but they will have a different syllabus which will nevertheless be equivalent to the European syllabus. It will be a basic and practical syllabus which

will be of help to the non-Europeans as such. You cannot have one standard for a highly developed race and the same for a lower developed race."

Mrs. Searle: "More emphasis should be placed on the psychological and anthropological aspects of non-European work, to give attention to the civilising aspect of her training course. A separate syllabus for the non-European will only be the same as the European syllabus to the extent of two-thirds."

(To be continued)

Inanda Indian Welfare Society

The postponed fourth annual Diwali Sports of the Inanda Indian Welfare Society was held on the Inanda Indian School ground on Sunday, 17th November, 1957 under ideal weather conditions.

Mr. S. Ramparsad, Vice-President of the Society, extended a warm welcome to everyone. Mr. G. Mangrey, President, was the Director of Sports. Mr. S. R. Roopnarian, a patron of the Society and a prominent member of the community presented the prizes. Mr. Snehit Kason, hon. secretary moved a vote of thanks. Refreshments were provided to all.

'OPINION'

(Founded By Mahatma Gandhi In 1903)

For The Moral, Political And Social Advancement Of Indians In South Africa.

Published Every Friday.

Subscription Rates

Payable Always In Advance.

Within the Union £1 10s. 6d. Annually

" " " 15s. 6d. Half-yearly

Outside the Union £1 15s. Annually

" " " 17s. 6d. Half-yearly

Become a Subscriber and persuade your friends to do likewise.

Apply to—

Manager,
Indian Opinion,
P. Bag, Durban, Natal.

Seven Months With Mahatma Gandhi

Being an Inside View of the Non-co-operation Movement of 1921-22

By Krishnadas

Abridged and edited by Richard B. Gregg

Writing of the two volumes of which this is an abridgement Gandhiji wrote: [I have gone through them. And the facts appear to me to be correctly set forth and exhaustively dealt with.....The volumes are the only narrative we have of the seven months with which Krishnadas deals.]

Price: 12s. 6d.

Obtainable from:

'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal

COMMUNAL UNITY

By Gandhiji-

An up-to-date collection of Gandhiji's writings on Unity between Hindus, Muslims Sikhs and others. While defining Unity Gandhiji says:

"Hindu-Muslim Unity means not unity between Hindus and Muslims only but between all those who believe in India to be their home, no matter to what faith they belong."

Foreword by Babu Rajendraprasad.

Price: 25s.

Obtainable from:

'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal

FOR RUBBER STAMPS AND PRINTING CONTACT STANDARD PRINTING PRESS GENERAL PRINTERS AND RUBBER STAMP MAKERS 73 BEATRICE STREET, DURBAN PHONE 61005 P.O. BOX 2782 TELEGRAPHIC ADDRESS QUICKPRINT ESTD. 1927

BOOKS FOR SALE

Ramanama—M. K. Gandhij	2	0
An Atheist With Gandhi—Gora G. Rao	2	0
A Gandhi Anthology (Book I)—V. G. Desai	1	3
Gandhian Ethics—Benoy Gopal Ray	2	6
Basic Education—M. K. Gandhi	2	6
Bapu's Letters to Mira (1924-48)	7	6
For Pacifists—M. K. Gandhi	2	6
The Educational Philosophy of Mahatma Gandhi —M. S. Patel	8	6
To Women—Amrit Kaur	1	0
Drink, Drugs and Gambling —M. K. Gandhi	5	6
To the Students—M. K. Gandhi	8	6
The Gospel of Selfless Action or The Gita According to Gandhiji (Translation of the Original in Gujarati with an additional introduction and commentary) —Mahadev Desai	8	6
What Is Wrong With Indian Economic Life —D. V. K. R. V. Rao	3	0
Christianity Its Economy And Way Of Life —J. C. Kumarappa	2	3

Obtainable From :

**Indian Opinion,
P. Bag, Durban, Natal.**

Books For Sale

Bapu's Letters To Ashram Sisters —By Zaka Kalelkar	2	6
Gandhi Techniques in the Modern World —By Pyarelal	1	6
Gandhi's Challenge To Christianity—S. K. George	2	6
Why Prohibition—J. C. Kumarappa	1	0
My Dear Child—Gandhiji	2	3
My Religion—Gandhiji	4	3
Story Of The Bible—S. K. George	8	6
Hindu Dharma	8	6
A Compass for Civilization—Gregg	6	3
Key to Health—Gandhi	1	6
At the Feet of Bapu—Chandwala	8	6
A Preparation For Science—R. B. Gregg	2	6
Bapu My Mother—Mannubehn	1	6
Nature Cure	1	9
Story Of My Life	2	6
Unto The Last	1	0
Communal Unity—Gandhiji	25	0
Diet and Diet Reform—Gandhiji	5	0
Gleanings—Mira	1	6
Selections from Gandhi—N. Bose	10	0
Bhoodan Yajna	2	0

Obtainable From:

**"Indian Opinion"
P. Bag, Durban, Natal.**

BOOKS FOR SALE

THE DELIVERANCE (A picture of the palpitating life of the joint family)	4	6	INDIAN CHRISTIANS —G. A. Natesan	7	6
INDIAN STATES' PROBLEM (Gandhiji's Writings and Utterances)—M. K. Gandhi	10	0	SEVEN MONTHS WITH GANDHI —Krisnadas	12	6
FOUNDATIONS OF PEACE (Critical study of the conditions which precipitated two world wars—K. T. Shah	15	0	A RIGHTEOUS STRUGGLE —Mahadev Desai	2	3
DELHI DIARY—Gandhiji	10	0	NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. I.—M. K. Gandhi	15	0
A SURVEY OF RACE RELATIONS (1931-54)	5	0	NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. II.—M. K. Gandhi	14	0
A PROPHET OF THE PEOPLE —T. L. Vaswami	3	6	FROM YERAVDA MANDIR —M. K. Gandhi	1	0
KRISHNA STORIES —T. L. Vaswami	7	6	GANDHIANA—D. G. Deshpande—(A Bibliography of Gandhian Literature)	5	0
A VISION OF FUTURE INDIA—K. G. Mashruwala	2	0	GANDHI-JINNAH TALKS (Text of Correspondence and other relevant matter)	2	6
SOVIET ATTITUDE TOWARDS CHINA Facts And Facts—Stanley Powell	5	0	PILGRIMAGE FOR PEACE—Pyarelal	12	6
AMONG THE GREAT (Conversation with Romain Rolland, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Rabindranath Tagore and Sri Aurobindo)—Dilip Kumar Roy	23	0	TO STUDENTS—M. K. Gandhi	6	0
TWO HISTORICAL TRIALS IN RED FORT —An account of the trial of the Officers of the I.N.A.	14	0	BAPU—Marry F. Barr	4	0
WHY CRIPPS FAILED (Documented account from the Indian Nationalist point of view)—M. Subrahmanyan	2	6	COMMUNAL UNITY—M. K. Gandhi,	25	0
FAMOUS PARSIS	7	6			

Obtainable from:

**'Indian Opinion,'
P. Bag, Durban, Natal.**

★

નિસ્વાર્થ સેવા કરનારને મેદાન ખાલી પડ્યું છે. સ્વાર્થ ને સેવા એવું મિશ્રમ કરવા માર્ગો છે. તે કરવામાં સ્વચ્છતા કે અસ્વચ્છતાનો ખ્યાલ ભુલી જાઓ છે.

—સરદાર બાપુ.

પુસ્તક ૫૫ સુ—અંક ૪૫

તા. ૨૨ નવેમ્બર, ૧૯૫૭.

છુટક નકલ પે. ૪

નવી સત્તાથી આફ્રિકનો સાવધ છે

૬ મ ઇટાલિયાના માજી તંત્રી મી. સ્વેલવેસ્ટર કે જેઓ હાલમાં લંડન છે તેઓએ એક લેખમાં જણાવ્યું છે કે, “આઝાદી અને રાજકીય સત્તા વિશેની જે કડર ભાવનાઓ છે તેનો અર્થ બેહાનીસબર્ગના બીન-ગોરાઓમાં ચોરી અને છુટ ફાટનો વધારો એમ થાય છે. રાજકીય વળણને લીધે એક કરોડ આફ્રિકનોનું વલણ છેલ્લા થોડા વરસોથી ઘણું ફેરવી નાખ્યું છે. કદી જાણવામાં નાહતી આવી એવી રાજકીય નિતી ગોરાઓ તરફથી દાખલ કરવામાં આવી રહી છે. અને ગોરો તેને શકત પોતાના નોકર તરીકે જ નહાળે છે.

આ નિતી ઘણી જલદ રીતે અમલમાં આવી રહી છે. અને વિચારો મજબુત થતા જાય છે. જ્યારે ગોરા રાજનીતીનો ધીમે ધીમે પોતાનો અમલ નટની હોશીયારીથી બે પાર્ટીની શીમામાંથી આગળ વધારી રહ્યા છે.

આફ્રિકનોને હવે લાગે છે કે, એ ઠેકાણે એ આવી ગયો છે કે, હવે પોતાના હકકો માટે માથું ન ઊંચકે તો આત્મઘાત કરવો પડશે.

અને હવે તે કિયાશીલ થતો જાય છે. છેલ્લા વર્ષોમાં ખસ ખાયકોટ, સ્ટ્રીઓના પાસ સામે સખત વિરોધ, અને પુરમીટના હક માટેની બેર દાર ચળવળ.

ખાયકોટની ચળવળના પરીણામ થી આફ્રિકનો પોતેજ આશ્ચર્ય ચક્રીત થયા હતાં. આ સફળતા થી તેઓ આઝાદીની ભાવના તરફ આગળ દ્રઢપણે વધ્યા છે.

ગોરો કહે છે “એ વધારે ઉદ્દટ થયો છે.” ઉરુટેરાયલી લાગણી ગુન્ડા તરફ પણ લઈ જાય છે. જ્યારે મોટી ચોરીઓ થાય છે ત્યારે શહેરની મોટા ભાગની કાળી વસ્તી તેને સત્કારે છે અને રાજકીય નિતીને તોડવા માટેની ચળવળની સફળતા તેમાં જાય છે.

આ નવી ભાવનાનાં બળે શું પરીણામ આણ્યું? શહેરમાંની

વસ્તીમાં વધારો થયો મોટા ભાગની દુનીયાનો તેમના સવાલને ટેકો છે એવી માન્યતા, અને નેશનાલીસ્ટોને પોતામાં અવીશ્વાસ છે એવી સમજ.

વધારામાં મી. સ્ટેન કહે છે કે, “આ ભાવનાને ટેકો મળ્યો છે કારણ તેઓ માને છે કે આફ્રિકા ખંડમાં બીજા ઘણું ઝડપી રાજકીય વાતાવરણ ફેલા રહ્યું છે.

થોડાક વર્ષો બાદ આ ભાવના વધુ ઝડપી વધતી જશે અને આપણે ધાણું નહીં હોય તેટલું આફ્રિકન નૈતીક બળ વધતું જશે.

જો સાઉથ આફ્રિકાના ગોરાઓ સમજીતી કરવા તર્કયાર નહી થાય તો ઘણા કઠણ સમય આફ્રિકા માટે હશે.”

છે તેને માટે આપણે ક્યાં સુધી મૌન ધારણા કરી રહીશું? મરેલી માછલી ઝા અને વેલ મચ્છે આપણને બતાવી દીધું છે અને સાથે સાથે માનવીઓને યતા રોગોએ પણ.

હવે ખરૂં ખોલવા માટે આપણે કાણા પર આધાર રાખશું! જે ઇંગ્લંડના શાંતી સ્ત્રી પુરૂષો પર નહી તો કાણા પર? રોમ પછી ઇંગ્લંડ ન્યાયનું ઘર બન્યું છે.

આપણામાંથી થોડાક હજી આશા રાખે છે કે દુનિયાનું બાવી સુખકર છે, જે તે વિનાશની પાગલતામાં નહી પરીણામે તો. આથી આપણે ઇંગ્લંડ ના નેતાઓ પાસે આશા રાખીએ કે તેઓ આવા વિનાશને સાય ન આપતાં તેનો સખતપણે વિરોધ કરે.

મહાન બળોનો મહાન શક્તીથી જ સામનો કરવો પડશે. બેપરવાઇનો સામનો બેપરવાઇથી નાહ યજ શકે

આ અતી ઉરુટેરાયલી એટમ કે જેને દુનીયાની શાંતી બપમાં સુકી છે તેનો આપણી બધા આત્મ શક્તીથી સામનો કરીએ. બીજા રસ્તો છે જ નહીં. “તલવારો સુકી દઇ” ખાલી હાથે પરીવદમાં જઇએ.

આદર્શ શિક્ષણ

વિનોબાજી

મનુષ્યને બ્રહ્મવાને ત્રણ દેનગીઓ દીધી છે. એક વાણી છે પણ વાણી પણ પક્ષીઓને પણ. તે વિકસીત નથી યજ જ્યારે માનવની વિકાસ પામી છે. ફળવણી મેળવી ત્યારે જ ગચ્ચાય કે, જ્યારે વાણી પર માનવીએ કાણુ મેળવ્યો હોય. વાણીથી સંબંધ મેત્રી વધી શકે, અન્યાયી એક પણ વાક્ય ન બોલે કોઈનું શુર ન બોલે સત્ય વદે. દુકમાં પ્રત્યેક શબ્દ તોલીને બોલાય વ્યર્થ ન બોલાય અને હરીનામ મે.

ખીજ દેનગી છે ક્રોનિદ્ધ એટલે કામ કરવાની શક્તી. આપણને હાય પમ છે તેમ વાંદરાને પણ છે. પણ તેઓ તેનો ઉપયોગ ફળ તોડીને ખાવા માં ને બગાડવામાં જ કરે છે. સેવા તેઓ જાણતાજ નથી. ખી વાવવા તેને (અનુસંધાન માટે જુઓ કોલમ ૪.)

એટમ પ્રયોગ સામે રાજજનો પ્રકોપ

આ પૃથ્વીનાં ત્રણ આપણી મહત્વાકાંક્ષા માટે ધણો નાનો છે.

હતાં આપણે યાદ રાખવું જોઈએ કે આપણી મહત્વાકાંક્ષાઓ પુર્ણ કરવા આપણી નવા અણુશક્તીની હરી કાષ્ટની ઠોડ માટે આપણે બીજાના અધીકારના પાણી કે, હવા હોય તેના પર અખતરાઓ કરી તેમના જીવને ભોખમમાં નાખવા એ ન્યાયી નથી.

વિજ્ઞાનની શોધો આપણને એવો અધીકાર નથી આપતો કે, બીજાઓ શાંતીથી રહેવા માંજતા હોય કે ન્યાય થી રહેવા માંજતા હોય તેમને અસહાય રૂપ બનવું.

પરેલાના જમાનામાં બધા સ્પષ્ટ રીતે એ સમજતા પણ હાલના “વેપારી બળો”ના જમાનાએ આપણને આધિના કરી છે. જે ભયંકર ઝેર ફેલાવવામાં આવે

આદર્શ શિક્ષણ (પહેલી કોલમથી ચાલુ)

ઉછેરવા વિગેરે કશું નથી જાણ્યું. ક્રૂરતા ખાવાનું જાણે છે. પણ જે માણસ પોતાના બે હાથે સુધીની સેવા કરે તો તે દેનગીનો ઉપયોગ.

ત્રીજ દેનગી છે સહાનુભૂતી બન્યું હૈય. કોઈનું દુઃખ દેખી જેવું હૈય દ્રવે તે માનવ. હૈય બધાને જ હોય છે પણ માનવ બીજાના દુઃખથી દ્રવી તેને મદદ રૂપ બને ત્યારે જ તે ખરો માનવ.

આ ત્રણ દેનગીનો સફ ઉપયોગ એજ બ્રહ્મરતી સેવા.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર તા. ૨૨ નવેમ્બર, ૧૯૫૭.

વીલેન્સકી સમજ નથી શકતા

દક્ષિણ રોડેશીયાના ખીન્દુરા નામના ગામમાં ભાષણ કરતાં સેન્ટ્રલ આફ્રિકન ફેડરેશનના વડા પ્રધાન સર રાય વીલેન્સકી એ ગરે એઠવાડીએ ફરીયાદ કરતાં જણાવ્યું હતું કે, પ્રિટન લાંબો પહોળો વિચાર કર્યા વગર પછાત આફ્રિકનોને આઝાદી આપી દે છે અને ફેડરેશન જેમાં મોટા ભાગના ગોરાઓ છે એને સ્વતંત્ર કરવામાં ઠીલ કરી રહ્યું છે. આ છીટનતું વળણુ મારા સમજવામાં નથી આવતું.

આ ન સમજ શકાય એવું કારણ સ્વાભાવીક છે મી. વિલેન્સકી લોકોના ગુણ હોય રોગ્યકમની જેમ તેમના રંગપરથી આંકે છે. તેથીજ તેઓ એક કાળા વત્નીઓના દેશની માંગણીને માન આપી પ્રિટને આઝાદી આપી તે સમજ નથી શકતાં.

અહીંજ સર વિલેન્સકીની ભુલ છે. એમને સમજવી નથી શકાતું કે, આજે દુનીયામાં મોટા ભાગની પ્રજા ખીન-ગોરી છે. ગોરાઓની જેમ એમને પણ સ્વમાન ભયું જીવન જીવવાની ઇચ્છા છે. અને તે તેમનો હકક છે. કેવું રાજ્ય તેઓ ઈચ્છે છે એ ગોરાની જેમ નક્કી કરવાનો તેમને પણ અધિકાર છે. ફેડરેશન માં કેવી ભતતું રાજ્ય જોઈએ તે તેઓ કહી શકે અને સાથે સાથે કહી શકે કે, ફેડરેશનમાં પાટનરશીપ નથી જોઈતી તેનાથી ખીન-ગોરાઓનું સ્થાન ગોરા કરતાં ઉતરતા દરબનું બનશે. વધુમાં તેમને એમ પણ કહેવાનો હકક છે કે, દુનીયાની કોઈ પણ મહાન શક્તિ, આવી કચડનારી નીતીને ઉત્તેજન આપી નથી શકતી ખાસ કરીને જ્યારે આજે દુનીયામાં મોટા મોટા પરીવર્તનો યદ રહ્યા છે. અને આફ્રિકનોમાં ભગૃતી આવી છે.

આજે સર વિલેન્સકી એમની નજર સામે આવેલો ભતતીય દેશનો પરદો દુર કરે અને એમની રંગલેદની નીતીને બાબુએ સુકીને આફ્રિકન લોકોની મીત્રતા મેળવે તો તેમને જોઈતી સ્વતંત્રતા કાલે, મળી જાય. પણ સ્ટ્રાઇડમની જેમ, સર રાયના એ પરદા દુર નહીં થાય અને જ્યાર સુધી આવી પરીસ્થિતી રહેશે ત્યાર સુધી ફેડરેશનને પુષ્ટું સ્વતંત્રતા નહીંજ મળે બલકે તેઓ નાયાસાલેન્ડને અને પુર્વ રોડેશીયાને ધાનને રસ્તે ચઢાવી દેશે.

સ્ટ્રાયડમનું માનવું યોગ્ય છે

દક્ષિણ આફ્રિકાએ સ્વીકાર્યું નથી એ જાણી અમને ખેદ થાય છે. છતાં અમે સમજી શકીએ છીએ કે, યુનીયન સરકારની પરીસ્થિતી તેમને ના પડાવે છે.

આ પરીપદમાં હાજરી આપનાર સભ્ય દેશે બધા આફ્રિકન અ.ઝ.દ દેશો હશે. આ મેળામાં ફક્ત દક્ષિણ આફ્રિકાનો પ્રતિનિધિ ગોરો હશે. આ ઉપરાંત જો દક્ષિણ આફ્રિકા આ પરીપદ માં ભાગ લે તો ખીલ જે થોડા ગોરા રાજ્યો છે તેમને એમ થાય કે, દક્ષિણ આફ્રિકા અમારાથી છુટું પડ્યું.

ઠાકટર નકરમાને અમારી વિનતી છે કે, પરીપદ ભરવામાં તેઓ વિશાળ દ્રષ્ટી રાખે. પરીપદ ભરવાનો વિચાર આવકાર પાત્ર છે પણ તે જો પહોળા દ્રષ્ટીબીંદુથી ભરાય તો પરીણામ સાફ આવશે જ.

નહેરૂ અને બાળકો

બાળકોના આઠવાડીયામાં “નાટાલ ડેલી ન્યુઝ”માં લંડનની ખબર પત્રી તરફથી આવેલા સમાચાર છપાયા હતાં. તેમાં હતું કે, લંડનના મેન્સેસ્ટર ગાર્ડીયન છાપાએ એક લેખમાં લખ્યું છે કે, પંડીત નહેરૂ પોતાનું વ્યક્તિત્વ વધારવા બાળકોનો ઉપયોગ કરી પોતાના જન્મ દીનને “બાલ દીન” તરીકે ઉજવે છે. વધુમાં તે લેખ કહે છે કે, હીંદમાં પણ લોકોને નામનાની લાલસા ભગી છે.

પોતાના કાયદા માટે અથવા પોતાની પાર્ટીના કાયદા માટે બાળકોનો ઉપયોગ કરવો એ ઘણું ખોટું ગણાય. પણ જે માણસ ને બાળકો પ્રત્યે અનહદ પ્રેમ છે તેઓ કહીજ આમ ન કરે. હીંદના બાળકોને નહેરૂ પ્રત્યે એટલો પ્રેમ ભાવ છે કે, તેઓ રાજ્ય પુશીથી કલાકો સુધી ઉભા રહી તેમના દર્શન કરવા ઈચ્છે છે. મેનસેસ્ટર ગાર્ડીયન એમ માને છે કે, પંડીત નહેરૂ આ બધું પોતાની મોટાઈ વધારવા કરે છે. આના જવાબમાં અમે એટલુંજ કહીશું કે, હમણાજ પંડીત નહેરૂએ નક્કી કર્યું છે કે, કોઈ પણ મકાન અથવા સંસ્થા કે સ્થળને તેમનું નામ ન આપવું.

ગ્રાહકોને ખાસ વિનતી

૧૯૫૭નું વર્ષ હવે લગભગ અલાસ યવા આવ્યું છે. આથી અમે અમારા ગ્રાહકોને ફરી એક વાર વિનતી કરવાની કૃપતા કરીએ છીએ કે, ૧૯૫૭ના જેઓએ લવાજમો નથી ભર્યા તેઓ ખીલ મળતાંજ પોતાના નાણા મોકલી આપી અમને આભારી કરે.

કેટલાક વાંચકો પ્રશ્ન પુછે છે કે, ગુજરાતી અને ઈંગ્લીશ છાપા જુદા કેમ મોકલે છે? ઈંગ્લીશમાં જ્યારથી “ઓપીનીયન” કયું ત્યારથી કાયદા સુખ્ય તે જુદું પત્ર થયું અને તેથી અમારે તે જુદા મોકલવા પડે છે.

વ્યવસ્થાપક,
“ઇન્ડિયન ઓપીનીયન”.

વેર ઝેર દુર કરો :—પંડીત નહેરૂ

વિગાન જીવનમાં ભરાયલી આંતર-રાષ્ટ્રીય ભેખર ઝોરમનાઈઝેશનની મીળને પણ પરાજી મેષ પર લાદી નથી શકાતી.

જ્યોત્ષ્ણાએ પોતાના હકકો માટે હડતાળ પાડવી એ આદર્શ તરીકે સારી વાત છે એમ હું માનું છું પણ હમેશા તે તખ્ખે પહોંચતા પહેલા વિચાર કરી ખીલ માંગી અજમાવી લેવા જોઈએ.

હીંદને આજે ખીલ પંચ વર્ષોનું મેળના પુષ્ટું કરવા નાણાની ઘણી જરૂર છે ત્યારે હડતાળ પાડવી એ દેશ ને પ્રુથ તુકશાનીમાં જીતારવા બરાબર છે. હડતાળ ફક્ત એક પક્ષને તુકશાન નથી પહોંચાડતું બલકે પક્ષને તુકશાની માં નાખે છે. એ પણ જુલાવનું નહીં જોઈએ કે ફક્ત ખાલીક અને મજુરનો વિચાર ન કરતાં તેઓ જે પેદા કરે છે તે માલ લાખો લોખો માટે જરૂરી હોય છે અને તેઓને પણ વિપદમાં નાખે છે. તે પણ વખર વાજે એનો ખ્યાલ પણ રાખવો જોઈએ.

શ્રીમતી સરોજની નાયડુની જીવન ઝરમર

શ્રીમતી સરોજની નાયડુના નામથી ભાગ્યે જ કોઈ હિંદી અણુજાણુ હશે. તેમનો જન્મ દક્ષિણ હાઈદરાબાદમાં તા. ૧૩મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૬માં થયો હતો. તેમના પુર્વજો બંગાલી ચટ્ટોપાધ્યાય શ્રદ્ધાળુ હતાં તેમના પિતાજી અધોરનાથે “હાકટર ઓફ સાયન્સ”ની પદવી એકન બરો યુનીવર્સિટીની મેળવી હતી. અને હાઈદરાબાદમાં કામ કરતાં હતાં.

સરોજની નાયડુની માતા શ્રીમતી વરદાસુદરી ઘણા સરળ અને માયાળુ હતાં. અને કવીતાઓ કરવાનો થોડો ધણો શોખ હતો. તેમના બે બાળકો, સરોજની અને હરને ને કવીકલા વારસામાં માતૃપક્ષ તરફથી મળી ગણાય. સરોજનીના નાના હતા ત્યારે તેમને શાળામાં દાખલ કર્યો હતો. નવ વરસની ઉંમરે ઇંગ્લીશ શીખવાડવા તેમનો પિતાજી પ્રયત્ન કર્યો. સરોજની ત્યારે ઇંગ્લીશથી ખુબ ધબરાતા અને તેથી તે ઇંગ્લીશ તરફ બે લક્ષ બનતા. એકવાર પોતાનો ઇંગ્લીશ પાઠ તેમને ઘેર યાદ ન કર્યો આથી પિતાજીએ યુરસામાં તેમજ એક ઝોરડામાં ખંધ કરી દીધા. આ પ્રસંગતું વર્ણન સરોજની નાયડુ કરે છે કે; “આ આકરી સળએ મને બાપાની વિદ્વાન બનાવી દીધી.” તે પ્રસંગ યાદ તેમને ઇંગ્લીશ બહુવા માંડ્યુ તે ત્યાં સુધી કે બલભલા અંગ્રેજો પશુ તેમની ઇંગ્લીશ બાપાના કાબુથી આશ્ચર્ય થતા હતાં.

પિતાજીની પ્રવૃત્તિ હતી કે તેઓ મણીત અથવા સાયન્સમાં પારંગત થાય. પશુ જે ભાવી લખાયું હતું તેમ તેઓ ૧૨ વરસની ઉંમરે જ એક અધરા સવાલનો જવાબમાં કાવ્ય લખી આપ્યો અને મણીત તથા વિજ્ઞાન બાજુએ મુકાયું. અંગ્રેજીમાં આ તેમનું પ્રથમ કાવ્ય હતું. થોડાક માસ પછી તેમને બે હજાર શબ્દોનું એક નાટક લખ્યું અને એક મોટું કાવ્ય પશુ ઇંગ્લીશમાં રચ્યું.

૧૪ વરસની ઉંમરે મદ્રાસ યુનીવર્સિટીની મેટ્રીકની પરીક્ષા ઉત્તીર્ણ થયા પશુ તેમનું દિલ પરીક્ષા અને ડીગ્રીઓથી હરેશ્યાં ધબરાતું હતું. આથી કેલેબમાં દાખલ ન થતાં ધરમાંજ ફક્ત ઇંગ્લીશનો અભ્યાસ શરૂ કર્યો. અભ્યાસની ધુન એવી લાગી કે માંદા પડયા અને ડાક્ટરોએ મહુવાની મના કરવા છતાં મહુવું તેઓએ મુક્યુ નહીં.

સોળ વરસની ઉંમરે હાઈદરાબાદ સ્ટેટમાંથી તેમને સિબ્પરિટિ મળી અને તેથી તે વિધાયન મહુવા મયા. ત્યા તેઓએ લંડન અને કેમ્બ્રીજની જી વિદ્યાલયોમાં અભ્યાસ કર્યો. પરીણમે તેઓ ખીમાર પડયાં. વિધાયતમાં તેઓ અંગ્રેજ સાહિત્ય કાર એડમંડ ગોસને મળ્યા. તેઓએ તેમની કવીતાઓ વાંચી. કાવ્યમાં શુચા-યક્ષા તેમના ઉચ્ચ ભાવોથી તેઓ સફીત થયા. અને સરોજનીની તારીફ કરી અને સાથે સાથે સલાહ આપી કે અંગ્રેજ રંમંદંમ પર કાવ્ય ન રચતાં હિંદી ભાવોમાં અને રંમંદમાં કાવ્ય રચવું. સરોજનીની રહેણી અને પ્રતિભા તથા કલ્પના પર તેઓ ખુબ ગોષીત થયા હતાં. સરોજનીએ તેમની સલાહ નો સ્વીકાર કરી ભારતીય સમાજના ચિત્રો કાવ્યમાં દોરતા થયા.

એમની કવીતામાં ખુબ શક્તિ છે. સન ૧૯૩૧માં માંધીજી ન્યારે વાયસરોય અરવીને મળવા ગયા હતાં ત્યારે વાન ચિત્રની શરૂઆત તેઓએ સરોજની દેવીની એક કવીતાથી કરી હતી. અરવીને તે ગૌરવથી સાંભળી હતી. તેમની કવીતાઓનો સંગ્રહ “ધી ગોલ્ડન

ગોપાલ ડૂબ્બુ ગોખલેના જીવનની તેમના પર ધણી છાપ હતી. સૌથી પ્રથમ દક્ષિણ આફ્રીકામાં યમેલા પ્રથમ સત્યાગ્રહ વખતે તેઓએ સમસ્ત દેશ માં ફરી તેમના સવાલનો પ્રચાર કર્યો અને સાહિય આફ્રીકાની કેંગ્રેસની પરિપતના પ્રમુખ તરીકે આફ્રિકા આવ્યા. ૧૯૨૫માં તેમને કેંગ્રેસના પ્રમુખ સુંદવામાં આવ્યા અને ત્યારથી તે ફેબ્રુઆરી ૨, ૧૯૪૮માં તેઓનું અવસાન થયું ત્યાં સુધી તેઓ દેશ માટે અગડયા હતા.

સુભાષિત
માલી આવત હેખ કર,
કલ્પિયાં કરી પુકાર
કુલ કુલે યુન લીજે,
કારિક હમારી ધાર.

* * *
બામમાં કુલો ખીલી રહ્યા છે, સુંદર પ્રભાત ઉગ્યું છે, માલી કુલ સુંદવા આવ્યો માળીને આવનો લોહ કળાઓ પુકાર કરે છે. આજે ખીલેલા કુલો નો વારો કાલે અમારા વારો.
—કથીર.

વંદન પ્રભુજી વારંવાર
મધુકર રામ હમારો ચોર-એ રામ.
વંદન પ્રભુજી વારંવાર !
એક જ રક્ષણુ દાર !
વંદન પ્રભુજી વારંવાર !
પુન્ય પિતા તું, પુન્ય શરૂ તું,
સદ્ધિ સરભનદાર !
તારી કૃપાથી યાલે સધળો
જીવનનો સંસાર !
વંદન પ્રભુજી વારંવાર !
સંકટ ટાળે, આપત કાળે,
એક તું હિ આધાર !
તારા વિશુ નહિ ડગલું યાલે
દયા તણા બંડાર !
વંદન પ્રભુજી વારંવાર !
બકિત હૈયે પુર્ણ બરી દો,
મુજ જીવનને ધન્ય કરી રો !
અંતરમાં મહાલ્યોત જમાવો
મહાકાલ આ વાર !
વંદન પ્રભુજી વારંવાર !
—મ. સો. જોશી.
[આ કાવ્ય દિવાળી અંક માટે મળ્યું હતું પશુ મોડું મળતા આખી નહોતું ચકાસ્યું. લેખકની ક્ષમા માગ્યા સાથે અહીં આપીએ છીએ.—તંત્રી]

શ્રીમતી પંડીતને સંદેશો

નું પ્રાદેશ પ્રનિદયન કેંગ્રેસને એક સંદેશો પાઠવતાં શ્રીમતી વિજયા-લક્ષ્મી પંડીત જણાવે છે કે :

“સાહિય આફ્રિકાની ખીન-ગોરાઓની રોજ બરોજ અગડતી વતી પરીસ્થીતી માટે મારે લણુ કરવું પડ્યું છે તે વિશે આફ્રિકા અને આફ્રિકા ની બહારના લોગો વાંદે છે. હવે સમય આવી લાગ્યો છે કે સાહિય આફ્રિકાને સત્વ અને અધિકારની નીતી પર પોતાની લડત શરૂ કરી દેવી જોઈએ.”

સુ મા ચાર સંગ્રહ

યુનીયનનું અવનવનું

—તેટીબ્લ રીજર્વ કે જે ડરબન નજીક માં છે તેના ત્રણ હજાર પર વિજય પરી હતી. અને તેથી ૧૮ આફ્રિકનો મરણ પામ્યા છે. એક ૭ વરસનો બાળક અન્ય રીતે યુવામાંથી ૩૦ ફુટ દુર ફેલાયેલો મળી આવ્યો હતો. તે કેની રીતે લાં ગયો એ નથી તેને અખર કે નથી બીબને આ બનાવ તો. ૧૭મીના રીવારે બન્યો હતો.

—સામાજિક ક્ષેત્રમાં પહેલીજ વાર ૨૫ જેરીયાક કબિદાની રૂએ ૧લી નવેમ્બર થી સીનેગામાં કલાકાલપણ ટ્રાંસવાલમાં દાખલ કરવામાં આવ્યું છે. હવે પછી ટ્રેડપણ એક જતી માટેના સીનેગા હોલમાં બીજી જતીના પ્રવેશી નહીં શકે શીવાય કે તે સીનેગા માલિક પાસે ખાસ મીત્ર જતી માટેના પરવાનો હશે. આવી પરમીટો એ કે વધુને મળી પણ ગઈ છે.

—યુનીવર્સિટીના એપાર્ટમેન્ટની આખત માં નીમાયેલી કમીશનની મીટીંગ ટેપ ટાઉનમાં ૬ જાન્યુઆરીએ મળશે જે સુચિત બીલ પર જુથાની નહિ હેશે પણ લેખીત કે મૌખિક જુથાનીએ લેવી કે કેમ તેની જ તપાસ કરશે.

—૨૫ જેરીયા એક સુધારા ઉપર બીચાર કરવા ત્રણ અઠવાડિયે પ્રોટારીયા માં મળનારી ખાસ ડેન્ટ્રેન્સમાં મ્યુની સીપાલીટીઓના મેમ્બરો, ટાઉન કલાઈ વગેરે હાજરી આપશે.

—કાપડના ઉદ્યોગમાં એચ રીજર્વેના કાલદાના બ્યાજબીપણા માટે કાપ્પેસર નાં પગલાં લેવાનો ટેપ પેનીનરયુકાની ગાર્મેન્ટ વર્કસ યુનીયને નિશ્ચય કર્યો છે નાતાલની ગાર્મેન્ટ વર્કસ ઇન્ડસ્ટ્રી મજ યુનીયન પણ એમાં સહકાર આપશે.

—બ્રીટીશ મોટરો માટે અમેરીકા અને ઓસ્ટ્રેલીયા મોટાં ગ્રાહક છે હવે ત્રીજા નંબરનું મોટાં ગ્રાહક દક્ષિણ આફ્રીકા ગણાયું છે. ચાલુ વર્ષના આઠ માસ દરમિયાન એક કરોડ દસ લાખ વોલ્ડની કમિટની મોટરો આવી ગઈ છે અને આવતા વર્ષ માટેના ઓર્ડરો એનાથી બમણી કિંમતના નોંધાઈ ગયા છે.

—મેમ્બરને માટે સાત હજાર પાઉંડની નવી રાસ્સરોઈસ મોટર લેવાને ખર્ચે એક હજાર વધુ ખર્ચેને હેલીકોપ્ટર મંજાવવાની ડરબનનાં કાઉન્સિલર મીટીંગ એચ. એમ. ગીબર્લેને કરેલી સુચના એ અંજુર થાય તો હવાઈવાની મેમ્બર તરીકે જન્મતામાં ડરબન કલાક પહેલું જ નામકિત થકેર મળશે.

વિદેશની વિવિધતા

—સાઇના વખતની જાપાનીસ સરકારે મલાયાના સલાતાને પાલટ કરેલા તે માટે જાપાનને કલ્પના કરી.

મી. નોબાસુને કીશી મારી મામલા ૪થી નવેમ્બરે કુઆલા લામપુર ખાતે હતો.

—રશીયાની વસતી સાડા વીસ કરોડ ની અને યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સની સત્તર કરોડ ત્રીસ લાખની છે.

—પૂર્વ સાઇબીરીયાના કામસ્ચાટકા વિભાગમાં આવેલા જીવતા જાવાળા મુખીની શકિતથી પાવર સ્ટેશન બાંધવા ત્રુ કામ સોવિયેટ રશીયાએ શરૂ કર્યું છે એમ ત્રીજી નવેમ્બરે મોસ્કોનો રેડીયો જણાવે છે.

—રશીય રેડ કોસના પ્રમુખ મી. જ્વરીસ એમીલ સેન્ડરૂટામ નવી દીલ્હીમાં પાંચમી નવેમ્બરે રેડ કોસ લીયના અવનરોની મોર્ડના આમામિ વર્ષ માટે પ્રમુખ તરીકે ફરીથી ચૂંટાયા છે અને એ મોર્ડે ઉત્તર વીયેટનામ તથા સુદાનને સર્વોત્તમે સભ્ય બનાવ્યા થી કુલ સભ્ય સંખ્યા એશીની થઈ છે.

—વિશ્વના મોટાં શહેરોમાં પહેલા નંબરે લંડનની વસતી (૧૯૫૧) ૮૩,૪૬,૧૩૭; બીજા નંબરે ટોક્યો (૧૯૫૫) ૮૨,૨૪,૧૬૩ અને ત્રીજા નંબરે ન્યુયોર્ક (૧૯૫૭) ૭૭,૬૫,૪૭૦ છે.

—બ્રીટન, જર્મની, ઇટલી વગેરે યુરોપના દેશોના ડેન્ટ્રેન્સમાં એક જાપાનીસ શીપ બીલ્ડરે પોર્ટુગીઝ માટે ૩૦ લાખ પાઉંડની કિંમતે ચાળીશ હજાર ટનની એક ટેંબર બાંધી આપવાનો ઓર્ડર મેળવ્યો છે.

—ડુનીસીયાને અમેરીકા તથા ઇંગ્લેન્ડે શસ્ત્ર સરંજામ વેચ્યાં તેના વિરોધરૂપે પારીસમાં મનેલી 'નેટો' સંસ્થાની ડેન્ટ્રેન્સમાંથી ૧૫મી નવેમ્બરે ફ્રેંચ પ્રતીનીધીઓએ 'વોલ્ક આઉટ' કર્યો હતો. એના યોગ કલાક પહેલાં જ બ્રીટીનનો દારૂ ગોળો ડુનીસીયા પહોંચેલો.

—જાપાનના એક ૨૬ વર્ષના ચિત્રકારે બ્રીટનની રાષ્ટ્રી એલીઝબેથ ઉપર ફીસ્ટમસની બેટ તરીકે ચાર ચોખા ઉપર જુદાં જુદાં ચાર ભૂમિ દ્રશ્યો ચિતરી મોકલ્યાં છે. જે ચીપીયામાં પકડીને દુર દર્શક કાચ વડે જ જોઈ શકાશે.

—આવતા વર્ષે આઝામાં મળનારી આફ્રીકાના સ્વતંત્ર દેશોની ડેન્ટ્રેન્સ ના આઠ સભ્યો પૈકા માત્ર દક્ષિણ આફ્રીકાએ જ હાજરી આપવાનો ઇન્કાર કર્યો ૧૧મી નવેમ્બરે ધાનાના સમાચાર ખાતાના પ્રધાન મી. ફ્રી યોએ જાહેર કર્યું છે ધાનાના આમંત્રણનો ઇછાવ, એબીસીનીયા, લીબીયા, લીબીયા, મોરોક્કો, સુદાન તથા ડુનીસીયાએ સ્વીકાર કર્યો છે.

—ધાના રાજ્યમાં ભતિ, વર્ણ, કે ધાનાની સિવાય મિત્ર રચાયેલા ૧૫

પણ રાજકીય પક્ષને ગેરકાયદેસર ઠરાવે એવું એક બીલ લવાશે એમ આઝામાં ૧૧મી નવેમ્બરે ઇન્ડરનેશન મીનીસ્ટર મી. ડોશી બાહ્યાએ પ્રેસ ડેન્ટ્રેન્સને જણાવ્યું છે.

—એટલાંટીક સાગરના સુપ્રીમ કમાન્ડર એડમીરલ જોર્જ રાઇટ 'નેટો'ના સભ્યોને પારીસમાં ૧૩મી નવેમ્બરે જણાવ્યું હતું કે સોવિયેટ રશીયા પાસે અખ મરિનનો કાફલો સુલેહના વખત માં ફુનીયાએ કદી ન જાયેલો હોય એટલો મોટો છે.

—શ્રીફ માર્શલ મોન્ટગોમરીને ૧૬મી નવેમ્બરે ૭૦ વર્ષ પુરાં થયાં છે એમજે બ્રીટીશ આર્મી અને નેટોમાંથી સુપ્રીમ કમાન્ડરના હોદ્દાપરથી ૨૦મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૫૮થી ફરમત થવાની માનજી કરી છે. બ્રીટીશ લશ્કરમાં શ્રીફ માર્શલને અમુક ઉમરે નિરત થવાનો રીવાજ નથી પણ મરણ સુધી વેતનીક રહે છે.

—સહમત આગાખાનના વારસ પ્રિન્સ અલીખાને પિતાનો મરણ વેરો ભરવા માટે તેમના વિશ્વના સૌથી મોટા શરતી ઘોડાના સંગ્રહમાંથી ૫૫ ઘોડા વેચવા કાઢ્યા છે તે લેવા ન્યુ માર્કેટ માં ફુનીયાના ખરીદનારાઓ આવશે આશરે અઢી લાખ પાઉંડ ઉપજવાની આપાદિ થાય છે.

—યુનાઇટેડ નેશનની શસ્ત્ર સરંજામ ઘડાડવાનાં કમીશનમાંથી રશીયા ખસી ન જાય તે માટે દસ નવા દેશોનો ઉમેરો કરવા યુનાઇટેડ સ્ટેટ, બ્રીટન, ફ્રાન્સ અને ફેનેગા સહમત થયા છે. હમણાં જે કમીશનમાં ખાર દેશો છે. અને રશીયાએ યુનાઇટેડ નેશનના બ્યારી સભ્યો છે તે સૌને એ કમીશન મર દાખલ કરવાની માગણી કરેલી હતી.

—હેલીકોપ્ટરની જેમ સીધું ઉતરતી ચડી શકે એવી જાતની જન્મતની પહેલી જેર લાઇનર 'નાઇટ વેલ્થમ એરશીફ' માંથી ૬ નવેમ્બરથી ચાલુ છે જે ૪૮ પેસેન્જરો સહિત ૧૭ ટનના વજનમાં કલાકના જેસે માઇલની ઝડપે ૪૦૦ માઇલનો ટાપો કરી શકશે.

—યુનાઇટેડ નેશનની જનરલ એસેમ્બલી ની રેપ્રેસેન્ટેશન પોલીટીકલ કમીટીએ દક્ષિણ આફ્રીકાના હોદી પ્રથમ અંગે ભારત અને પાકીસ્તાન સાથે વાતાવાટ ચલાવવાની દક્ષિણ આફ્રીકને સુચના કરેલો હરાવ શ્રીધીપાઇન, ઇરાન, મેક્સીકો અને જુગોસ્લાવીયાએ રજુ કરેલો તે એક પણ વિરોધ મત વિના ૬૩ મતથી પસાર થયો હતો. મત નહિ આપતાં તટસ્થ રહેલાં ઓદ રાજ્યોમાં અર્જેન્ટીન ઓસ્ટ્રેલીયા, બેલજીયમ, ફેનેગા, ચીન, ડોમીનીકન, શીનલેન્ડ, ફ્રાન્સ, ઇટાલી, નેધરલેન્ડ, ન્યુઝીલેન્ડ, પોર્ટુગાલ, સ્વેડન અને બ્રીટન હતાં દક્ષિણ આફ્રીકાએ જોખાટ કર્યો તે સિવાય હોન્ડુરાસ, પારાગુવ,

નીકારાગુઆ અને લક્ષમખમ જેર હાજર હતાં. હવે આ હરાવ જનરલ એસેમ્બલીમાં જશે ત્યાં પણ પસાર થશે એવી ખાંતી છે.

—નોર્થ રોડેશીયાની આફ્રિકન કોંગ્રેસ ના પ્રમુખે જાહેર કર્યું છે કે, આફ્રીકા ની અમેરીકન કમીટીએ સુચવ્યા મુજબ તા. ૧૦મી ડીસેમ્બરના ટ્રીકન ટાઇલ કેશનો વિરોધ દીન ઉજવવાનો છે. એ દિવસે અમે સાઉથ આફ્રીકા ના માલનો બહિષ્કાર કરવા ઇચ્છીએ છીએ.

—શ્રી. કૃષ્ણ મેનન ન્યુયોર્કમાં ફરી ગયા અઠવાડિયાથી હાય બ્લડ પ્રેસરથી બીજાના વશ થયા છે. છતાં કારમીર ચચો વખતે ૨૫ મીનીટ બાપણ તેમને કર્યું હતું.

—રશીયાએ ૪થી નવેમ્બરે જાહેર કર્યું છે કે બીજા ઉપગ્રહને આકાશમાં મોકલવા માટે તેણે એક શુપત શક્તિ વાળું પેટાક્ષતી શોધ કરેલી છે.

—લંડનમાં ૭મી નવેમ્બરે આધ્યાત્મન કલ્પની સત વર્ષોના ખાણાં પ્રસંગે હાજરી આપવા હિમાલયના વિન્લેતા શેરપા ટેનસીંગ ભારતથી એરમાં ઉપડ્યા હતા.

—મી. ડોનલ્ડ કમ્પ્બેલે બ્રુબ્લડથી ૭મી નવેમ્બરે વિશ્વનો પાણીનો સ્પીડ રેકોર્ડ કલાકના ૨૭૮.૭ માઇલ કર્યો છે તેમને જ પહેલાનો રેકોર્ડ ૨૨૫.૬૩ માઇલનો હતો.

—બ્રીટીશ પાલીમેન્ટની નવી બેઠક પાંચમી નવેમ્બરે ખુલ્લી મૂકતાં રાષ્ટ્રી એલીઝબેથે જણાવ્યું હતું કે સ્ત્રી તથા પુરુષ ઉભરને જીવનભર માટે ઉમરાવ પદ આપી તેઓ ઉમરાવ સભામાં, એસીને મત આપી શકે તે માટે સરકાર એક કાયદો લાવશે-સ્ત્રી એ હાઉસ ઓફ લોર્ડ્સમાં જેસે એ પાલમેન્ટની અનેક સદીના ઇતિહાસ માં પહેલી જ વાર બનશે.

—યુનાઇટેડ નેશનની જનરલ એસેમ્બલી ની રેપ્રેસેન્ટેશન પોલીટીકલ કમીટીમાં છઠ્ઠી નવેમ્બરે ચીનના પ્રતિનિધિ મી. લીહુ ઝીએ દે આફ્રીકામાં હોદીઓ સામે અંકાવાતાં ભતિમેદને માનવ ભતિની વિવેકબુદ્ધિથી અસંમત દર્શાવતાં કહ્યું હતું કે ખાસ કરીને બ્યારે એ પ્રયાને કાપ્પેસર સંમતિ મળે અને તેનો સરકારની નીતિ તરીકે અમલ થાય ત્યારે એ ખુબ જ વાધો લેવા જેવું છે.

—જાપાનના પાટવી કુમાર અખતરોને માટે ટોક્યોમાં ત્રીસ કરોડ યેન એટલે આશરે ત્રણ લાખ પાઉંડના ખર્ચે પશ્ચિમી તરફનો રાજમહેલ બાંધવાની યોજના થઈ છે જે વર્ષમાં તબ્યાર થઈ જશે.

—યુનાઇટેડ નેશનમાં ૧૪મી નવેમ્બરે ભારતે ન્યુકલેર બોમ્બના અખતરોને વિના વિશ્વે અટકાવી દેવાનો હરાવ ફરીથી રજુ કર્યો હતો.

(અનુસંધાન માટે જુઓ પાવું ૫૧૬)

હોંદની મોટામાં મોટી વિમાની કમ્પની તમારી સેવામાં

—ધી—

ન્યુ ઈન્ડિયા ઈન્સ્યુરન્સ

કંપની લીમીટેડ

સાઉથ આફ્રિકાના એકજ મુખ્ય પ્રતિનિધિ

રૂસ્તમજી બલભાઈ રૂસ્તમજી

૧૪૦ ક્વીન સ્ટ્રીટ,

ડરબન — નાટાલ.

સેવા અને નિર્ભયતા

માટે અમને મળો.

બધી જાતના વિમાનો અમે ઉતારીએ છીએ.

પી. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

રેસીડેન્સ : ૧૧૧ ઇલેવનથ એવન્યુ,
ડરબન.

ટેલીફોન:

ઓફીસ : ૨૫૮૪૫

રેસીડેન્સ : ૩૬૪૧૩.

હવે તમારે નિરાશ થવાની જરૂર નથી !

કારણ ? ?

ક્યાં જશો ?

નથી રહેવું છે અલગ, બની જવું છે રેશનેબલ ? આ દુનિયા બધી પહોંચી, રે ! નથી રહેવાના જીવવાણી ! હુગડાં સાલ્યાં રો ફગાવી, સાડી કે અંબર લો સોઢાવી, જોડા ખાસડાં કેવા ? છી ! છી ! મંભાવી લો છુટ કરી એડીના ! મુતપાક કાપડ, કેવું જીવું ? નાઇલોન રેશમ ? અહા ! સોઢામણું મમ, ચણા પુનેર કે કાળ, મળે છે બધું અહીંયા જ ! માટે— સાલી આવો તમે સમજ, મણિલાલ રતનજીની કંપની

- * તમારી માનીતી સાડી—બનારસ જરી જોજેંટ, બનારસ રેશમ, મેચુરી, સીકાન, કારમીરી, જરીદીનસીલ, કોર પાલવ, દેશી પટારા વગેરે છેલ્લી ડીઝાઇનમાં આવી ગઈ છે !
- * તમને ગમતી બોરફેસ—બનારસ બોરફેસ, રેશમી કોર પાલવ, જરી કોર પાલવ, જરીની કોર : રૂપેરી તથા સોનેરી વગેરે આકર્ષક રૂપમાં મળશે.
- * નાઇલોનમાં સાડી તેમજ ટ્રેસ અને બ્લાઉઝ માટે કાપડ તમને મન પસંદ મળશે.
- * તમારી પુત્રી માટે બ્લાઉઝ તથા ટ્રેસનું કાપડ અનેક વિધ રંગમાં મળશે.
- * લગ્નને લગતી દરેક ચીજો—પૂજનો માલ, થર, કાંકણ વગેરે માટે અમને મળો.
- * દેશી કરિયાણું મોટા જથ્થામાં સાફ તેમજ કિંદાયત લાવે મળશે.
- * તમારી દરેક જરૂરીયાત માટે તમારી માનીતી દુકાને જ આવો :

શુંમારના સાધનો—કંકુની શીશી, ચાંદલા, વાળ, ખંમડી, પાટલા રેસમી કુપટા, જરીની વેણી જરીના જોડા વગેરે હમણાં નવા રોડમાં આપ્યા છે.

“એક નૂર આહમી હુજાર નૂર કંપડાં”

લાવ માટે અમને લખો :

પિત્તળના વાસણો—પિત્તળ તથા તાંબાના નાના મોટા લોટા, દીવી ઓ, આરતીની દીવી, પિત્તળ તથા જર્મનની વાશી, પવાલા, જર્મન ની ચુલાખ દાની ધૂપદાની, તાંબડા વગેરે હમણાંજ આપ્યા છે.

Phone : 27709.

Residence : 22744.

Manilal Ratanjee & Co., (Pty) Ltd.

136 Prince Edward Street, DURBAN.

સિગારેટ અને અણબોબ

માનવજીવનને માત્ર તુકસાનકારક જ નહિ પણ જીવલેણ તરીકે પુરવાર થયેલા આ બે દુશ્મનો આખતમાં જ 'શકનો લાભ' લઈને જીવન-હાનિના કાર્યમાં મગ્ની રહેવાનો પ્રયાસ આજકાલ 'સુધરેલી' અને 'વૈજ્ઞાનિક' કહેવાતી પ્રજાઓ કરી રહી છે.

વધારેપડતા તમાકુ-સિગારેટના ધુમ્રપાનથી ફેફસાંના જીવલેણ કેન્સરનો રામ ચાપ છે, એ નિર્ણય સાત જુદા જુદા દેશોમાં ૧૬ તપાસોના પરિણામે નીતરી આવ્યો છે. પૂરેપૂરી વૈજ્ઞાનિક સાબિતી તો એ અંગે કઠી મળવાની નથી; પરંતુ જેમ જેમ અચુક વિસ્તારમાં ધુમ્રપાન વધતું જાય છે, તેમ તેમ ફેફસાંનું કેન્સર ત્યાં વધતું જાય છે, એ તો પુરવાર થઈ ચુક્યું છે. અમેરીકન કેન્સર સોસાયટીની તપાસમાં પણ એટલું તો પુરવાર થયું છે કે, જે માણસ રોજની ૪૦ સીગારેટ કુકે છે, તેને ફેફસાંનું કેન્સર થવાની શક્યતા, ધુમ્રપાન ન કરનાર કરતાં ૭૦ ટકાથી વધુ છે.

છેક છેવટનો ખીટીશ વૈદ્યકામ અભિપ્રાય એવો છે કે, જે સીગારેટ કુકવા નું પ્રમાણ આપેરે જેમ વધે છે તેમ જ વધતું જશે, તો 'બહુ થોડા સમય માં' દરેક અંગેજ કુકુઓમાં એક જથ્થેને ફેફસાંનું કેન્સર લાગુ થયું હશે. અમેરીકામાં ડો. ઝોશનર જેવી અણતરી કરે છે કે, ૧૯૭૦ સુધીમાં દર આઠ અમેરીકાવાસીઓમાંથી એકને અચુક ફેફસાંનું કેન્સર લાગુ થયું હશે. પરંતુ ફેફસાના કેન્સર કરતાં પણ મનુષ્યને મારી નાખનારું બીજું મોટું કારણ તો હૃદયરોગ છે. જેવી અણતરી છે કે, મનુષ્યની જન-હાનિ કરનાર તેની પછીનાં પાંચ કારણો ભેગાં મળાને જેટલાં મરણ ચાપ છે, તેના કરતાં વધુ મનુષ્યોને (૬૫ વર્ષથી નીચેની ઉંમરનાં) આ એક જ રોગ મારી નાખે છે. ગ્રેસિડેન્ટ આઇડન-હેવાર તેને 'આપણા જમાનાનો આરોગ્યવિપયક એક મુખ્ય કોપડો' કહીને ઝોળખાવે છે. તમાકુના ધુમ્રપાનથી હૃદયના રનાથુને અને ઘિરાળોને મારી અસર ચાપ છે, એ વિષે ડો. ગ્રેસ એમ. રોથ (મેયો હાઉડેશન ફોર મેડીકલ એન્લ્યુરેશન એન્ડ રિસચ') ઇ. સ. ૧૯૫૨માં જે કહ્યું છે, તેનાથી કાઠ જ પ્રમાણજીત વૈદ્યકામ અભિપ્રાય હજી સુધી જુદા પડ્યો નથી.

આ રીતે તમાકુની જીવનવિનાશક અસરો વિષે જાણકારી વધતી જતી હોવા છતાં, માત્ર સ્વિડન રાજ્યે જ જીવાનોના હિતમાં તમાકુના ધંધાને લગતી બધી જાહેરખર્ચા છાપવાની બંધી ફરમાવી છે. ઇંગ્લંડમાં માત્ર રેલિવિઝન કે રેડીયો ઉપર સિગારેટની કોઇ જાહેરખર્ચ લેવાની બંધી છે.

જેક અમેરીકામાં હજી સિગારેટ-ઉદ્યોગ લોકોને ભરમાવ્યો જાય છે. ત્યાં તમાકુના ધુમ્રપાનથી હાનિકારક તત્ત્વોને ગાળી નાખે તેવી છેડે વળણી વાળી સિગારેટોની જાહેરાત વધવા લાગી છે; અને થોડાં વર્ષ પહેલાં દિલ્લેર-મળણીવાળી સિગારેટોનું વેચાણ ભાગ્યે ૨ ટકા હતું તે હવે વધીને ૪૦ ટકા જેટલું થયું છે. પરંતુ ખરી રીતે એ મળણીઓ કેટલા ટકા તુકસાનકારક તત્ત્વોને ગાળી આપે છે, તેનો કશો ઉલ્લેખ પેટ ઉપર હોતો નથી અને વધુ કંઈક તમાકુ વાપરતી એ મળણીની અસરને હળવી કરી નાખવા ના ખોટા ધંધા શરૂ થઈ પણ મવા છે. કેન્સર રોગના જાણીતા સર્જન ડો. ઝોશનરને પૂછવામાં આવ્યું કે, આ દિલ્લેર-મળણી કંઈક લાભદાયક કહેવાય કે નહિ? તેનો તેમણે જવાબ આપ્યો, 'જરૂર લાભદાયક છે; સિગારેટના રોગજનક ઝેરથી ગભરાયેલા લોકોને સિગારેટ પીવાનું ફરી સમજાવવાને વેચવા માં એ ગળણી જરૂર ઉપયોગી થઈ પડે છે!'

કેન્સર થવાને સરળભેદા બોધો જ વધુ સિગારેટો પીવા માટે છે; અને એ રીતે બધો દોષ બિચારી સિગારેટોની તમાકુને માથે આવે છે!

આણુ ફીરણો

બીજી બાજુ અણુ-બોમ્બ બનાવનારા પણ હવે એવી દલીલ કરવા લાગ્યા છે કે, વાતાવરણમાં રેડિયો-એક્ટિવ તત્ત્વોનું પ્રમાણ જેટલું વધે ત્યારે માનવ-જીવનને તુકસાન કરનારું થઈ પડે, તે બાબત હજી કશો નિશ્ચય થયો નથી. જુદા જુદા અણુતરીમાને માં મતભેદ છે; માટે જ્યાં સુધી એ વાતની ખાતરી ન થાય, ત્યાં સુધી અમને બોંબ ફેડી ફેડીને વાતાવરણમાં રેડિયો-એક્ટિવ ઝેર ભર્યાં કરવા દો! જ્યારે ખાતરી થાય કે હવે ખરેખર માનવ જાતને 'તુકસાન થવા જ માંડ્યું છે,' ત્યારે આપણે બોંબ ફેડવાનું બંધ કરવાનું વધુ ચોક્કસાધથી અને તાકીદે નિશ્ચિત કરી શકીશું!

અર્થાત્ તમે ખરેખર મરવા લાગો, ત્યાં સુધી અમને અમારું જોડાઈ કામ કર્યા જ કરવા દો! જ્યારે ખાતરી થશે કે, ખરેખર આ પૃથ્વી ઉપર હવે અણુબોમ્બની ઝેરી રાખને કારણે માણસો જીવી શકે તેમ નથી, ત્યારે વધુ બોંબ ફેડવાનું બંધ કરવાનું નકકરી કરી શકાયે! અર્થાત્ ચંકાનો બધો લાભ માનવજીવનની તરફથી નહિ, પણ માનવજીવનને વિનાશક પ્રવૃત્તિઓને મળવો જોઈએ!

હવે બીજી બાજુ અણુ-શક્તિને શાંતિના ઉપયોગો માટે વાપરવાનું શરૂ કરાતું જાય છે. અને અણુબોમ્બને ફેડવાનું બંધ કરવાનું કહેનાર ભારત દેશ જ 'આખા એશિયામાં' શાંતિના ઉપયોગ માટે અણુશક્તિનાં રિએક્ટર નાખનાર પહેલું રાષ્ટ્ર બન્યું છે! ખરે જ પશ્ચિમના દેશોની બંધી જ બાબતો માં સરસાઇ કરવી એ જ જાણે અમાર ની ભારતની નેહરુ-સરકારની ધારણા છે! કારણ કે, શાંતિના ઉપયોગ માટે અણુશક્તિ વાપરવામાં પણ રેડિયો-એક્ટિવ ઝેરી અવશેષોનો પ્રશ્ન તો એટલો જ તીવ્રપણે ઉભો જ રહે છે. જાણીતા અમેરિકન પંખવાડીક 'લાઇન'ના રેડિયો-એક્ટિવ અવશેષોની ચર્ચા મારેના જ તો. જુલાઈ ૨૨, ૧૯૫૭ના ખાસ અંકમાં જણાવ્યું છે કે, કોલ્સો, પેટ્રોલ વગેરે બળતણની તંગી જેમ જેમ વધતી જાય છે, તેમ તેમ અણુ-શક્તિના ઉપયોગ માટેની ત્રાગણી આખી દુનીયા

માં વધતી ચાલી છે; અને બધાં છે તે કરતાં જલદી એ મારેના. ગોમેર દુનીયામાં ઉભા થતા જાય પરંતુ, અણુશક્તિનો ઉપયોગ થઈ માટે નહિ પણ શાંતિના માટે કરવામાં આવે; તો પણ રેડિયો-એક્ટિવ અવશેષો તો ઝેરી તથા વિનાશક જ હોય છે; તેમને સુરક્ષિતપણે કેંકણે પા પ્રશ્ન સરખો જ જટીલ અને છે.

અમારની 'પ્રગતિ' જોતાં લાગે છે કે, થોડા દશકાઓમાં આવા અવશેષોના ઢગેઢમ દુની. ભેગા થઈ જશે. તે બધાનો તથા સમુદ્રને બગાડવા વિના શી નિકાલ કરવો, તેનો જ પ્રશ્ન અ અમારથી જ મૂંઝવી રહ્યો છે. કે કે, તેમાં પ્લુટોનીયમ-જન્ય તો (તેના જીવનનો અર્થો જ અણુએ તોપણ) ૨૪,૩૦૦ વર્ષ તીવ્રપણે હાનિકારક રહે; અને યુ-૨૩૮ના અવશેષો (તેના અર્થો સમય અણુએ તોપણ) ૪ વર્ષ સુધી તીવ્રપણે હાનિકારક વળી રિએક્ટર કામ કરતું હોય તો ધ્રુવ-એક્ટિવ અને તેને કંઈક જે પાણી તેમાં ફેરવ્યા કરવું પડે તે પણ રેડિયો-એક્ટિવ થઈ જાય તે પાણીનાં રેડિયો-એક્ટિવ આ બાબતો લાગે તથા બીજા પણ રેડિયો-એક્ટિવ અવશેષોને છતાં થોડાક પતરાંનાં પીપોમાં સુરક્ષિતપણે ભર જમાનમાં દાટી દેવાં પડે છે.

પરંતુ એમ એ બધા જમાનમાં દાટવા એ બહુ મનાતું નથી. અને ત્યારે ધરતીકે. કે કટાઈને પીપનાં પતરાં નાશ પા ત્યારે પેલા પદાર્થો પછી જમાનમાં પાણીના પ્રવાહો સાથે ભળીને જ જ બહાર આવે. કેટલાક ઝેરી ને મજબુત ડબ્બાઓમાં ભરીને ઉડે, હુલાસામાં આવે છે. ત્યાં ઉપરના ડબ્બાનું પતરું કટાઈ નાશ પામે, ત્યાં સુધીમાં તે પદાર્થો વિનાશક અસર કંઈક ઝોળી રહેશે એમ મનાય છે. પરંતુ તળિયામાં પણ ક્યા ક્યા ફેરફારો છે કે ક્યા પ્રવાહો તે ડબ્બાઓને અક્ષ ને ક્યારે તોડી નાખે. તેની ખાતરી નથી.

ઉપરાંત, ઝેરી અવશેષોને પાડવાની આ બધી પદ્ધતિઓ ખરા પણુ છે. એક જોલન જેટલા અવશેષોને, અમેરીકામાં પોલાદનો આવ ગણતાં પણ, ડબ્બામાં દાટવાનું ખર્ચ અઢી રૂપિયા આવે હવે માત્ર વીજળી પેદા કરવા વધરાનારા રિએક્ટરોથી દશ ધાંદ દુનીયામાં ૬ કરોડ જોલન (અનુસંધાન માટે જુઓ પાનું ૫૧

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અને સ્પેસલીસ્ટ બ્રાન્ચે.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રાહેસીયાના કોર્ટ પછુ ભાગમાં તમારે મુદ્દાને આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્સાઈડ વર્થઈ.

કેપીટનસ બાલકની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

એ અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર - ડરબન.
ફોન નંબર ૨૩૪૧૪   ટેલીગ્રામ : KAPITAN.

તાજું ઉમદા ફ્રૂટ

આંખા અબાધ, લીલી અબાધ, રતાળ અને મુરજુની મોસમ માલુ છે. આદુ શી ૧-૩ રતલ, લસણુ શી. ૧-૬ રતલ.

પાપક નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ૨ શી. ૮ ૧૦૦.

હુડી અને ચેવલી પાન બબર ભાવ, પોસ્ટેજ લુદ્ડું. બારશીટ ગોલ શી. ૧૦-૬ લાંબી અને રહેવેર બારશીટ શી. ૧૧-૧ ડબન.

રાહેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીન કોંગોના ચોરસરો ઉપર પુરક ધ્યાન આપી કોર્ટ પછુ વસ્તુ પરમીટ કદાવી મોકલવું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS

P. O. Box 251, DURBAN.

ફિલ્મની નવી રેકોર્ડો આવી છે

એક ઇલક	પાંચ	રેકોર્ડ	લાવ	૪૧-૩
બારીસ	"	"	"	૪૧-૩
ભાગમભાગ	"	"	"	૪૧-૩
મસ્તાની	"	"	"	૪૧-૩
હલા ચુલ્લા	"	"	"	૪૧-૩
ભાઇ ભાઇ	ચાર	"	"	૩૩-૦
કોફી હાઉસ	"	"	"	૩૩-૦
મરીન ડાઇવ	"	"	"	૩૩-૦
કરબલા	"	"	"	૩૩-૦
સી. આઇ. ડી.	ત્રણ	"	"	૨૪-૬
ફીલી ફીલી સાહેબ	"	"	"	૨૪-૬
નવજવાન	"	"	"	૨૪-૬
હાતિમતાઇ	બે	"	"	૧૬-૬
પરણીતા	એક	"	"	૮-૩

મુચના : જે ધરાક ૨૦ રેકોર્ડ લેશે તેને એક સેટ સંગીતા પાંચ રેકોર્ડ મફત આપવામાં આવશે.

પોસ્ટેજ ખર્ચ ૭/૬ જુદા પદશે.

BHARAT MUSIC SALOON

AND BOOKSELLERS

Cornar Grey St., & Lorne Street

286 Grey Street, Phone 29488.

Durban.

ધીરુભાઈ પી. નાયક

જુહાપુર, મુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

હીંદુસ્તાન અગર ડુનીયાના કોર્ટ પછુ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માટે મુસાફરી કરવા ધેર બધાં અમારી મારફતે જુદાં કરો.

ઈંગ્લી, આંગ, ચોરી, ફ્રેન્સ, અફરિકા, પ્યોટ્રિયા, વિગેરેના નીમા અને ઉત્તરાની આપોએ બીએ.

ઈન્ડમટેકસ, પરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેન્યુ ઇલીયરન્સ સર્ટીફિકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો. પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લખવી બાબતોમાં કોર્ટ પછુ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપોએ બીએ.

નેશનલ યુનિયનલ લાઈફ એસોસીએશન એન્ડ ચોરસુલીયા અને ધોઈયાધર ઈનરચુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધ.

Phono : 33-9033. 26 Barkly Arcade, Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

કરનીચર! કરનીચર!! કરનીચર!!!

બેલક્રમ સુટ, ડાઈનીંગરુમ સુટ, વોઈરોબ, ડરેસીંગ બ્રેસ્ટ, સાઈલ બોટ ઓફીસ ડેસ્ક, જુક કેસ, ટેબલ, તાલન કીકાપત ભાવે ખરીદી સકશો. બંને પધારી લાભ લેવા શુકશો નહિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને ફીચન હરેસર—

ને હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશાં તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકા લાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગલ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.

PHONE 33-4691.

BOX 2526.

બ્રીટીશ ઈન્ડિયા સ્ટીમ નેવીગેશન કું. લીમીટેડ

સ્ટી. કરપાલા ૩૦મી નવેમ્બર આવશે અને ૧મી ડિસેમ્બર ઉપડશે. સ્ટી. કરંગ ૩૦મી ડિસેમ્બરના આવશે અને ૫મી જાન્યુવારી ઉપડશે.

વેસ્ટિન્ડિયા શીટળા માટે ડુંવેકશીનેશન, કોલેરા અને વેલોફીવરનાં ઈનોક્યુલેશનો ફરજયાત કરાવેલાં હોવાનિર્ધરે. અને તે આંગેડું સર્ટીફિકેટ તેમની નજીકના ડીસ્ટ્રીક્ટ સર્જન પાસેથીએળવેલું હોવું જોઈશે. આ ઈનોક્યુલેશન અને સર્ટીફિકેટ સામાન્ય ડોક્ટરો તરફનાં સ્વીકારાતાં નથી.

ભાડું : ડરબનથી મુંબઈ

પહેલો વર્ગ સીંગલ બેરાક સિવાય	પા.	૬૨-૦-૦
બીએ	"	૬૦-૦-૦
ત્રીએ કલાસ-ડેક	"	૩૧-૧૦-૦
નોન-વેલ્ટેરીયન વીશી સ્પેશીયલ	પા.	૧૧-૨૦-૦
સાધારણ	પા.	૪-૧૮-૦
વેલ્ટેરીયન વીશી	પા.	૧૦-૩-૦, સાધારણ ૪-૬-૦

પહેલા, બીએ અને ત્રીએ વર્ગની જુદાં અમારી સાથે પત્ર વ્યવહાર અગર ટેલીગ્રાફથી કરી સકશો.

વિશેષ માહિતિ માટે મળો યા લંબો :

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.

390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.

Tel. Add. "KARAMAT."

લોભ અને કરુણા

(સુકુલભાષ 'લોકલવન'માંથી)

(વર્તાકથી માણ)

હેલિની ગમ્મત

સવાર થતાં એમિલી ઉઠી. તેણે ધલિજાને હાથ આવેલી ન જોઈને ધરના એક ખીલ ગુલામ નોકર એન્ડીને બોલાવીને કહ્યું; "અરે, જા અને જોઈ તો આવ, હાથ ધલિજા કેમ નથી આવી?"

એન્ડી તરબતર ધલિજાની જોરડીએ આવે. જોરડી ઉપાડી હતી અને બધું વરવિખેર પડ્યું હતું. એ પરથી તે સમજી ગયો કે, ધલિજા ક્યાંક નાસી ગઈ છે. તે દોડતો દોડતો એમિલી પાસે આવ્યો અને કહેવા લાગ્યો: "માથ સાહેબ, ધલિજા ક્યાંક નાસી ગઈ!"

એ સાંભળીને એમિલી બોલી ઉઠી: "ભગવાન, ધલિજા અને તેના બાળકનું રક્ષણ કરો."

આખરે નજીકમાં જ હતો તે મોલ્યો: "તું આવું કેમ મોલે છે! જો ધલિજા ખરેખર નાસી ગઈ હશે તો જરૂર મારા પર ચૂક લાવશે. એને યશ છે, મેં જ ધલિજાને ક્યાંક નાસી જવા જોડવણ કરી આપી હતી. તે એવી યાંકા કરે એમાં તેનો જરાયે દોષ નથી. કારણ કે, મેં ધલિજાના બાળકને વેચવા માટે પુખ્ત આનાકાની કરી હતી અને ન્યારે તેણે ધલિજાની મામણી કરી હતી ત્યારે હું જરા ગુસ્સે પડ્યું થયો હતો. હવે શું માય! એ હમણાં આવીને જો તારે અને ગુલામોની મામણી કરશે!"

ધલિજાના નાસી જવાના સમાચાર વીજળીવેગે આખા ઘરમાં ફેલાઈ ગયા. બધા ગુલામો એક યા ખીલ રીતે મનમાં રાજ થવા લાગ્યા. એવામાં હેલિ દાયમાં ચાલુક લઈને આવ્યો. તેને પછી ઘરમાં પેસતાં જ એ સમાચાર મળ્યા ગયા. એટલે તે એકદમ કુંભવાઈ જઈને સીધો આખરે પાસે ગયો અને મોલ્યો: "કેમ, સાહેબ, તમે પછી જરૂર લાગે છે! ધલિજાને ક્યાં સંતાડી દીધી છે એ અને કહો. નહીં તો જોવા જોવી વાત થશે."

આખરે તેને શાંત પામતાં બધી વાત સમજાવી અને કહ્યું: "હવે કોઈ ના પર દોષ ઠાકવવો નહીં. હું તમને મારા બે ગુલામો એન્ડી અને સેમ આપું છું. એમની મદદથી તમે ધલિજાને પકડી-ચકશે." એમ કહીને તેણે સેમને બોલાવ્યો અને કહ્યું: "હમણાં ને હમણાં ઘોડા તૃપ્તિ કર."

પછી આ શેઠની સાથે જા અને ધલિજાને શોધી કાઢવામાં એમને મદદ કર. એન્ડીને પછી સાથે લઈ જાવો." સેમ શેઠનો હુકમ સાંભળતાં જ દોડતો દોડતો એન્ડી પાસે ગયો અને કહેવા લાગ્યો: "એન્ડી, ચાલ, ગંધ કર. ધલિજાને શોધી કાઢવા પેલા હેલિ સાથે જવાનું છે."

એટલે એન્ડી ધીમેથી સેમને કહેવા લાગ્યો: "એસ, એસ, મોટા ધલિજાને શોધવા નીકળી પડ્યો! તું તો સાવ બોયડા જેવો જ છે! આપણા શોધણી તો ધલિજા નાસી ગઈ, તેથી આનંદ પામ્યાં છે. મારે તું ઘોડારમાં જાય છે ખરો, પણ ઘોડાને તૃપ્તિ કરવા માં ટીલ કરવો. નેથી ધલિજાને પકડવામાં હેલિ કારે નહીં, સમજ્યો કે?"

આમ તો સેમ ચાલક હતો. તે મોલ્યો: "તારે હવે વધારે કહેવાની જરૂર નથી! ન્યારે માથ સાહેબની મરજી ધલિજાને બચાવવાની છે, ત્યારે આ ખટો ખીલ રીતે વર્તી જ કેમ શકે? તું જો તો ખરો, હું કેવી ગમ્મત કરું છું તે?" એમ કહીને તે ઘોડાર માં ગયો અને ઘોડાને તૃપ્તિ કરવા માં જોમ અને તેમ વધારે ને વધારે મોકું કરવા લાગ્યો. પછી તેણે પોતાના તેમજ હેલિના ઘોડાના જીનની નીચે કાંટા ગોઠવ્યા; નેથી ઘોડા ઉપર બેસવા જતાં જ કાંટા વાગવાથી ઘોડો ભડકીને

બાજે અને ઉપર સવાર વનાર નીચે પટકાઈ પડે.

સેમને આવતાં મોકું થતું. એણે તેને જ ઘોડારમાં આવ્યો અને મોટો અવાજે મોલ્યો: "તમે લોકો બહુ પાછા છો! ઘોડાને તૃપ્તિ કરતાં વારે કેટલી! એ જરામખેર ધલિજા આમ છટકી જાય એ અને પાલવે એમ નથી." એમ કહીને તે એક ઘોડા પર બેસવા ગયો. પરંતુ જીનની નીચે કાંટા ઘોડાને કારણે ઘોડો ભડક્યો. હેલિ ઉછળીને જીન પર પટકાયો. એન્ડી, સેમ વગેરે ગુલામો આ ગમ્મત જોઈ હસી પડ્યા અને માત્ર દેખાવ કરવા માતર "દોડો દોડો! ઘોડો નાસી ગયો!" એમ કહી ઘોડાને પકડવા દોડ્યા.

ઘોડાને પકડીને તેઓ આવ્યા, એ જરામખાન બખેર થઈ ગઈ હતી. હેલિ ઉભોભોવ્યો થતો હતો. પરંતુ શું માય?

એવામાં એમિલીને એક વિચાર સૂઝ્યો. તેને થયું કે, જો હેલિ કોઈ પછી હિસાબે જમવા રોકાય તો ધલિજા એ અરસામાં પુખ્ત દુર સુધી ચાલી જાય. ધલિજા બાળકને લઈને બાપડી કેટલું ચાલી શકે! ન્યારે આ લોકો ઘોડા પર નીકળે તો એને રસ્તામાં ક્યાંક જલદી પકડી પાડે. તેથી જેટલું મોકું થાય એટલું સારું. એમ વિચાર કરી તે ઉપર ઉપરથી મીઠાચખરી વાણીથી બોલી: "હેલિ, તમે પુખ્ત ચાકી ગયા છો. જમવાનો વખત પછી થઈ ગયો છે. મારે હવે તો તમને જમવાની જ મોકલીશ."

હેલિ પછી એમિલીની મીઠાચખરી વાણીથી ભોળવાયો અને જમવા રોકાઈ ગયો! —(ચાલ.)

હીંદની બીજી પંચ વર્ષિય યોજના

સફળ થવી જ જોઈએ

શ્રી ઠનના એક પત્રકારે—'દ્વારકા'માં લેખ લખતાં કહ્યું છે કે; "હજી અમેરીકા અને બ્રિટનને પોતાનો નિર્ણય અદલાવાને બહુ મોકું નથી થયું. પણ બહુ સમય બાકી પછી નથી." એક કે જે દિવસ પહેલાં કોંગ્રેસનીએ પોતાની એક ચોખ્ખી છત જગતને બતાવી છે પણ ઘણા ઘોડાએ એને ધ્યાન આપ્યું છે."

બધાની આંખો રશીયાના ચંદ પર હતી કે જે ડુનીયાની પ્રદક્ષિણા કરી કરે છે. સીરીયા અને ટર્કીની સીમા પર તેમના કાનો હતા....

જોધામાં હીંદ સૌથી પુખ્ત બીન-કોમ્યુનિસ્ટ રાજ્ય છે. કે જે ખરા પ્રજાસત્તાક ના પ્રયોગ કરે છે.

લોકશાહી ધીમી અતીએ પછી માનવી માર્ગે આમળ વધી રહી છે. આથી હીંદને મદદ આપવી જોઈએ નેથી કરીને સમાજવાદી નફરતી નેતાગીરી નીચે પંચ વર્ષિય યોજના સફળ થાય

અને તે હીંદી જનતાના હૃદય અને મન હતે.

પહેલી પંચ વર્ષિય યોજના સફળ થઈ છે. ૫૦ ટકાનો જીવોમમાં વધારો થયો છે. અને માણસ દીઠ આવકમાં પછી વધારો થયો છે.

ખીલ પંચ વર્ષિય યોજનામાં આમ જનતાની જિત્તી રહેલી છે. આ સફળ કરવા બારે કરવેરાઓ લાદવામાં આવ્યા છે. ધન વેરા પછી નખાયો છે. સુએઝના સવાલે હીંદની આર્થિક સ્થિતિને અસર કરી છે. બ્રિટન એખજી

આ પંચ વર્ષિય યોજનાને જરૂરી આપી શકે. અને અમેરીકા તો આપી શકે તેમ છે. કાલ જીન હીંદની આર્થિક ઉન્નતી માવ મારે થઈ રહી છે. હીંદને કરવી એટલે યોજનાસનનો બધ મદદ ન કરવી એટલે કે?"

માયાનો માનવી!

(લે. ચક્રધારી)

અર્ધમાં રહીને એ માયાનો અર્ધ કરે છે પ્રજાને નવરથી!

પ્રજા! કરે હું પ્રાર્થના હવે, ઊડાવ તું અહોથી અને બજાય, હું જાણી તને પ્રજા! હું નહીં બધું અવગતી, પ્રજા! જઈ એ માયાની શોકમાં, માથય તારા ગુણ હશે

ન લામવા ઇચ્છ હું એની માયા રહીશ હું, સદાય સાધુ જી કામ, કોષ સજીને વળી અને અંતે, હું તને જ પામીશ,

પ્રજા છે અંતિ જ્ઞાના સાગર કાંટે એ માયાની જીવડાને બાહર, આવ્યો એ ન હજી બારે બધાં લાગી અહોની હવા જ ત્યાં! તેથી બુદ્ધી ગયો એ મહા પ્રજાને, કહે, 'હું પહાં, તું ત્યાં રહે!' ધીમે ધીમે સાથે હવે એ મોટા ન રહ્યો છે એન ડર પ્રજા તલો! સમા સંબંધી સંગ એ આનંદ લહે, દસામે માયાની ભજના જ ખરે! વધે એક એક એમ વહવે જાય છે

જમમ પાણી બધું વહવે જાય છે! થયો છે હવે એ ઉમર સાયક પરણી પ્રવેશે છે એ સંસાર સાગર માયાના રંગે રંગાય રાજ એ!

હવે, નથી સંભારતો પ્રજા અરે! રે કે! દિ સાધુએ આવી દીધી ઉપદેશ વેધા મિત થયું છે જરા સચેત ને હવે પ્રજામાં જ્ઞાન લખાવા જાય

મિત ના મોટે બને વેપાર માહવ મરીનેને હુડી, ભેગી કરે છે લક્ષી અરે! દયા ન આવી એને જરી! આવી રીતે થઈ રહ્યો એ જીર્ણ, હવે આવી રહ્યું છે એનું મર્ણ!

એ તો છે, ધરતી જે નિયમ, પહેલાં છે સુખ, પછી છે દુ:ખ!

ધરપણમાં હવે એ પ્રજાને સંભારે! પૂન મચાવી, માળા લઈ જા જાને! કરે હવે એ પ્રકૃતિ મારે કાર્ક, "ચક્રધારી" કહે છે બધા એ ન કામા!

લોકેશી કૌશ મોટો
ગુજરાતી કે ગુજરાતી ડીકેશનરી.
કીમત પા. ૧-૨-૬.
'Indian Opinion.'
P. Bag, Durban, Natal.

હિંદના ઈમિગ્રેશનની મુશ્કેલીઓ દુર થાય છે

ગુલા ઝાગસ્ટ માસથી સ્વદેશ મળેલા ઢોંઢીઓ પેટા નેઓ ઢોંઢીમાં ન-મેલા હોય અને મુળ દેશી રાજ્ય માંથી દક્ષિણ આફ્રિકા આવેલા હોય અને નેઓના આઈડેન્ટીટી સર્ટીફિકેટ કે પાસપોર્ટ પર Nationality Undetermined Formerly British Protected Person ઇત્યુ લખેલું હોય તેવાઓને ઢોંઢી સરકારના ઇમિગ્રેશન ખાતાં તરફથી પરદેશી કે રાજ્ય વચરની વસ્તી ગણી ઢોંઢીમાં ત્રણજ માસ રહેવા દેવાની પરમીટ આપવામાં આવતી તે સંબંધે ટ્રાંસવાલ ઢોંઢી સેવા સમાજના પ્રમુખ શ્રી પ્રાણ્યંકર સોમેશ્વર નેશીએ ઢોંઢી સરકારના વેપાર ઉલ્લોમના પ્રધાન શ્રી મોરારજી દેસાઈ અને વિદેશ અને ગૃહખાતાના મંત્રીઓને એક નિવેદન મોકલી રજુઆત કરેલી તેનું સંતોષ કારક પરિણામ આગ્યું છે. મધે અહવાડીયે માનનીય પ્રધાન શ્રી મોરારજી દેસાઈને નીચે પ્રમાણે સજાવાર પત્ર શ્રી નેશીને મળ્યો છે :

“તમારો તા. ૨૪મીનો પત્ર મળ્યો. એમાં તમે પ્રવાસી બાઇઓની મુશ્કેલી ઝા રજુ કરી એ વાત સમજ્યો. ત્યાંની સરકારના ધારાધારણા અંગે

ઉભી થતી મુશ્કેલીને ઉપાય તો સરળ નથી, પરંતુ ત્યાંથી અઢી આવતા પ્રવાસીઓને મુખ્ય, કલકત્તા મદ્રાસ વિગેરે બંદરે ઇમિગ્રેશન ખોતાં અને અઢી રહેવાની મુદત ધ્યાતનાં તથા ખીજી વિધિઓ ધ્યાતમા ને અડચણ છે તે દુર કરવા અઢીના પરદેશ ખાતાંએ હુકમો કાઢયા છે. હવેથી રીતસરના પાસપોર્ટ અથવા સર્ટીફિકેટ ઝાઈ આઈડેન્ટીટી વાળા પ્રવાસીઓને હવે ઢોંઢીમાં બધાં બંદરે તમે લખી છે એવી મુશ્કેલી નહિ રહે.”

સિગારેટ અને આણુ-બોમ્બ

(૪૮૯ પાનાનું અનુસંધાન)
અવશ્યે દર વર્ષે દાટવાના ઉભા થશે. અર્થાત્ દર વર્ષે પંદર કરોડ રૂપીયા! એની અણતરી છે કે, રેટ્રોનિયમ-ટોના એક આઉંસ નેટલા પ્રવાહીને તુકસાન કારક ન રહે તેટલા પ્રમાણમાં સારા પાણીના જ્યામાં બેળવરી દેવું હોય, તો ૧૫૦૦ અપજ ગેલન પાણી નેપ્રએ! અર્થાત્ માણસ જ્યારે જ્યા-

બંધ અણુશક્તિ વાપરવા માટે, ત્યારે તેમાંથી ને ઝેરી અવશેષો ઉત્પન્ન થાય તેમને દાનિકારક ન રહે તેટલ પ્રમાણમાં બેળવરી દેવા પડે. જ આખી પૃથ્વી ઉપર ને પર્વત અને યાત્રા વગેરે જે દરવાજા કાટવાનું પૂરુંપૂરું મુગલત તો નયા નર. અને માણસના જાણમાં નહિ મેવાં કારણોથી ક્યારે એ બધા ડયા ફાટી-કુટીને તેમાંના રેડિયો-એક્ટિવ પદાર્થો માણસના સ્ત્રીધા સંબંધમાં આવી જાય, તેની કશી ખાતરી પશુ આખી શકાય તેમ નથી.

એટલે, અણુશક્તિથી કારખાનાં ચલાવીને માલ ઉત્પાદન કરવાની ભારતની અંખના પશુ, અણુબોમ્બ વડે પોતાના દેશને સુરક્ષિત રાખવાના અમેરીકા-રશીયા નેવા દેશોની ધખના નેવી જ અંતે તો માનવજીવન માટે ખતરનાક છે. જણ્યેઅજણ્યે પ્રલયની તક્યારીમાં તો જમત નથી પડ્યું?

સર્વોદયનો—સોના સાચા કલ્યાણનો —ઉપાય, આ બધી ભુત-પલીત નેવી એલી શક્તિઓથી દુર અને આધુનિક યુગના પેખંબર સમા આપણા રાષ્ટ્ર-પિતાએ બતાવેલા સાદા સીધા હસ્તોલોગ ને માર્ગે જ રહેવો નહીં હોય? —નવજીવનમાંથી.

મીશ્ર પરિષદને

પરિષદને

ભરાવવાના ૧. ૩૭ ડીસેમ્બરથી ૧ પાંચમી સુધી તેને અર્ગમા ભરાશે આ દરમીયાન આજની પરીસ્થિતીના વિચાર કરાશે અને તેને માટે જરૂરી પગલા ભરવાનું નક્કી કરાશે. આ પરિપદ રેવ. ગ્રેડ. આર. મહાભેની ઉધાડી મુકશે કે નેઓ ઇંટર ડેનોમાઇસના આફ્રિકન મીનીસ્ટર ફેડ-રેશનના પ્રમુખ છે.

- ૧. પ્રાર્થના ૨. ઉદ્ઘાટન.
  - ૩. ધાર્મિક જાતીઓની મીશ્ર સમાજ માં ફરજ.
  - ૪. મીશ્ર સમાજમાં ડેળવણીની નીતી.
  - ૫. મીશ્ર સમાજમાં આર્થિક હકો અને કલ્યાણ.
  - ૬. મીશ્ર સમાજમાં નામરીક હકો અને ફરજ.
  - ૭. મીશ્ર સમાજમાં, રાજકીય વ્યવસ્થા.
- આ ઉપલા વિષયો ઉપર ચર્ચા કરી તે માટે જરૂરી પગલા ભરવાનું આ પરીપદમાં નક્કી કરાશે.

ધી કવીન્સલેન્ડ ઇન્સ્યુરન્સ કુંપની લીમીટેડ

૧૮૮૬માં ન્યુ સાઉથ વેલ્સમાં સ્થપાઈ છે

આગ અકસ્માત તથા દરીયાઈ માલનો

— વિમો —

તેમજ બધી જાતના વખાનું કામ કરે છે.

ખાસ હિંદી પ્રતીનીધી

શ્રીમતી તહેમી સોરાબજી રૂસ્તમજી

વધુ વિગત માટે મળો અથવા લખો

૧૦૬ મેન્સફીલ્ડ રોડ — બેંગલુરુ નંબર ૪૭૬ — કરબન.

ટેલીફોન નંબર ૪૭૪૫૩ અને ૪૭૮૮૮.

પરચુરણ

(૫૧૦ પાનાનું અનુસંધાન)

—ઉત્તર રેડીશીયાની ૨૬ પેટ્રોની એક કાસાંધીની ઠાપરમાઇનમાં જુનર્મમાંથી પાણીનો પ્રચંડ ઝરો કુટી નીકળવાથી માઇન સાથ બંધ કરવી પડી કે આથી શેર હોલ્ડરોને પાંચ લાખ પાઉન્ડનું નુકસાન થયો.

—એલજીપ્ત કંગિમાં કાર્બોની આમળ કંગિ નદી જોળાંમતાં એક જોતાડગિની દોડી ૭મી નવેમ્બરે ઉધીવળતાં ૮૦ પેટ્રોનાં અડધાં માણસો કુપી ગયાં હતાં.

—લંડનમાં ગાયફોક્સની રાતે કટાકટા વગેરેથી તોફાન કરવા માટે છઠ્ઠી નવેમ્બરે ૧૨૦ જથ્થો ટોટાં સમક્ષ ખડા કરાયા હતા તે પેટ્રી ઘણાને બબ્બે પોંડોને દંડ થયો હતો.

—જમતની અડધી વસતી સામ્યવાદી, ઘીન, ભારત, રશીયા અને યુનાઇટેડ સ્ટેટ એ ચાર દેશોમાં વસેલી છે, અને છઠો ભાગ પશ્ચિમ ઈયરની વસતી વાળા નાપાન, ઇન્ડોનેશીયા, પાકીસ્તાન, આઝીઝ, એઇટ ઓટન અને પશ્ચિમ જર્મની એ છ દેશોમાં વડેલા ચેલો છે.

—ધાનાની વડી અદાલતમાં પ્રેક્ટીસ કરવા માટે બીજી નવેમ્બરે શ્રીમતી રેલ્લા જેન મારકેનો પારીસ્ટર તરીકે સ્વીકાર થયો છે તેણીએ ૧૯૩૩માં મીડલ ટેમ્પલમાં બેરિસ્ટરની પરીક્ષા આપી હતી પશ્ચિમ આફ્રિકામાં એ પહેલી જ સ્ત્રી બેરિસ્ટર મણ્યા છે.

—યુનાઇટેડ નેશનમાં દક્ષિણ આફ્રીકાના હોંદીઓની પરિસ્થિતિ પર ચર્ચો વખતે પેરુના પ્રતિનિધિ સીનેર માનુઅલ ફેલીક્ષ માઉરુજોએ ૧૨મી નવેમ્બરે સૂચના કરી હતી કે ભારત, પાકીસ્તાન અને યુનીયન વચ્ચે સ્વીટઝરલેન્ડને મધ્યસ્થ બનવા માટે પ્રુછવું બેઠ્યો.

—અણુને વિભાજીત કરવામાં ૧૯૩૮ માં પહેલી સફળતા મેળવનાર જર્મન વિજ્ઞાની પ્રોફેસર એટો હાલને વીવેનામાં ૧૪મી નવેમ્બરે કરેલા બાપ્તિસ્મા કહ્યું હતું કે રેડીયો એક્ટીવ કિરણોથી આજે દર વર્ષે હજારો માણસો મરી રહ્યાં છે એમાં કશી પશ્ચ શંકા નથી. મોટાં રાજ્યો એ માનવ જાતિ નાશુદ યદ જાપ એટલા હાઇડ્રોજન બોમ્બ ઉત્પન્ન કરી હોયેલા.

—લંડનનું 'ધી પીપલ' નામના છાપા એ આવતા દસ વર્ષમાં અંદની ઉપર જાહેર પહેલા પાછા આવનાર માણસને પચાસ હજાર પાઉન્ડનું ધનના આપવાનું ૧૦મી નવેમ્બરે જાહેર ક્યું છે. આ ધનના મેળવનારે અંદની ઉપર ઉતરવાની જરૂર નથી માત્ર તે પર ચક્રર મારી આવે તો પશ્ચ સાલશે.

—ન્યૂ ડિલ્હીમાંથી ૧૧મી નવેમ્બરે મહાર ૫૩મું હતું કે રશીયા તરફથી ભારતને ઘાડા ચાર કરોડ પાઉન્ડની લોન ઓલોગીક વિકાસ માટે મળવાના કરારે પર દખીએ સહીઓ યદ મદ છે.

—ભારતના વડા પ્રધાન શ્રી નહેરૂને બાળકો મજૂ જ વહાલા લાગે છે ૧૪મી નવેમ્બરે તેમણે નવી દિલ્હીમાં ૬૮મી વર્ષ આંક ઉજવી તે વેળા એક લાખ બાળકોએ તેમને હર્ષનાદથી નવાબ્યા હતા.

ભારતના સમાચાર

—મદ્રાસમાં તા. ૬ નવેમ્બરના સપ્ત વરસાદ પડવાથી રેલ લાઇન ઘોવાઇ જવાથી મદ્રાસ જતી ટ્રેનોમાં લગભગ ૧૦૦૦ ઉતારૂઓ ૭૨ કલાક સુધી ટ્રેનમાં રહ્યા હતાં. રેલ્વે તરફથી વિમાન માર્ગે તેઓને ખાવાના પીકાઓ નાખવામાં આવ્યા હતાં.

—જકાતી સત્તાવાળાઓએ કચ્છના કોડાય મામે એક વાધેરના ઘરે દરોડા પાડીને રૂ. ૬૨૦૦૦ની ચલણી નોટો અને રૂ. ૨૬૦૦૦નું સોનું હાથ ક્યું છે.

—હોંદ ઇસ્ટ આફ્રિકા પાસેથી રેલ્વે સ્લીપરસ—રેલ્વે લાઇન માટે વપરાતો લોખંડનો ભાગ—લેવાની ગોઠવણુ કરી રહ્યું છે.

—૧૩મી નવેમ્બરના પંડીત નરેંદ્ર જાહરા ઉમ જેવા મયા દતા. તેમ જથ્થાવ્યું હતું કે મામડાએ જે ઉત્તરા કરી છે તે બેઠ મને આશ્ચય થયું જ. ઈંછનીયરો સાથે માથે સ્ટીલની બોનેટ પહેરી ત્રણ કલાક સુધી બધી મશીનરીઓ બેઠ હતી. ૮૦૦ માણસો ત્યાં કામ કરી રહ્યાં છે.

—સ્ટીલના ત્રણ કારખાના જે પંચ વર્ષીય યોજના સુબ્ય ખાંધવાના છે તેવું ધીરે પશ્ચ ચોક્કસ કામ શરૂ થયું છે. બીરાઇ, જોરીસા, અને મધ્ય પ્રદેશમાં આ કારખાનાઓ બંધારો.

—હોંદમાં અનેહું પહેલુ શીંદમ ખતાવ નાંદે પ્રોજેક્ટર રાષ્ટ્રપતી બનનામાં રાષ્ટ્રપતીને ખતાવવામાં આવ્યું હતું આમાં ખાસ એક સગવડ રાખવામાં આવી છે કે શીંદમ ખતાવનારને નાની સાઇઝ માં શીંદમનો ભાગ દેખાવા કરે જેથી શીંદમમાં જે કાંઈ ખોટું હોય તે તે પશ્ચ બેઠ શરૂ.

—ભારતના વડા પ્રધાને જથ્થાવ્યું હતું છે કે હવે પછી મારી પાસે છે, સંરથાને આપવા માટે મારા આપવાની પરવાનગી ન માં આવે. —પાકીસ્તાને એક કુગડ સાત જે પાણીના બરવાના છે તે દેવા માટે દીઠે તેને અપીલ કરી આ રૂપીયા ૧૯૪૮થી આ સુધીના

ભારતનો પત્ર

પંડીત નહેરૂને અંગલી

હોંદમાં અમેરીકાના પ્રતિનિધી મી. એફકવર્થ બંકરે, પંડીત નહેરૂને અંગલી આપતાં જથ્થાવ્યું હતું કે, નહેરૂએ થોડોપશ્ચ આરામ લીધા વમર રાત વિવસ કામ ક્યું. તેથી આજ હોંદે ટુંક સમયમાં મહાન સીદીઓ કરી ખતાવી છે. 'તેઓ નહેરૂના જન્મ દીવસના માનમાં યુનાઇટેડ નેશન્સ યુથ એસોસીએશન તરફથી યોજવામાં આવેલ બોબન સમારંભમાં બાપ્તિસ્મા કરી રહ્યા હતાં. મી. બંકરે વધુમાં કહ્યું કે? "હું માત્ર છું, કે જે પં. નહેરૂએ એમના લોખોને ખરા માર્ગ ઉપર ચાલવાની દોરવણી આપી નહેત તેો અને એમને આમળ વધવાનું ઉત્તેજન ન આપ્યું હોત, તેો આજે હોંદ આટલા ટુંક સમયમાં આટલું આમળ ન વધ્યું હોત"

મી. એસ. કે. પાટીલ, જેઓ ઇરી-ગશન અને પાવર 1 મંત્રી છે, અને જેઓ આ સમારંભના પ્રમુખ હતાં, એમને તથા વોશીંગટનમાં હોંદના એલચી, મી. જી. એલ મહેતાએ પશ્ચ પંડીત નરેરૂને અંગલી આપી હતી.

પોરટુગલ અને પાકીસ્તાનની હોસ્તી

શ્રી ડાક સમય પહેલા લીસબોનમાં પાકીસ્તાન રાજ પ્રમુખ જનરલ ઇ. મીરજાના માનમાં સભાઓ અને બોબન સમારંભો કરવામાં આવ્યા હતાં. એ સમયે બાપ્તિસ્મા યવા તેમાં જથ્થાવવામાં આવ્યું હતું કે, પાકીસ્તાન અને પોરત્યુમલનો પ્રશ્ન સમાન છે. વધુમાં કહેવાયું હતું કે પોરટુગીઝ રાજ્ય અને પાકીસ્તાન રાજ્યને હોંદ

તરફથી એક સરળો વિરોધ કરવો પડે છે.

આ વાત હોંદનો કોઈ પશ્ચ માન રહીય કશુસ નહોં કરે. ગોવા પોરટુગીઝોને ફક્ત એજ હકક છે તેઓએ તે દેશ લસકરી બળથી વ્યો છે. બાકી કશો જ હક નથી અં વાત ખતાવે છે કે; પોરટુગીઝો જેમ ગોવામાં હકક નથી તેમ પાકીસ્તાનને કાશમીરમાં નથી. ફરક સમય નો છે. ગોવામાં પોરટુગીઝો ૪૦૦ વર્ષથી છે જ્યારે કાશમીરમાં પાકીસ્તાન ફક્ત ૧૦ વરસથી છે.

આઈનીજ સવાલ આઈ. એલ. ઓ. પરીપદમાં

હું લમાં બરાયેલી આંતરરાષ્ટ્રીય રેડ ક્રોસ પરિપદમાં ઘીનના સવાલે ઠીક ઠીક ગંભીર વત્તાવરણુ ઉભુ ક્યું હતું એશીયન રીજનલ ઓર્ગનાઇઝેશનમાં કદાચ આ સવાલ ફરી ઉઠો કરવામાં આવે એમ લાગે છે. હોંદ પોતા તરફથી આઈ. એલ. એને ખુલાસો કર્યો છે કે, પરીપદમાં પીપદસ રીપ-બ્લીક ઘીનની સરકારને પોતાનો પ્રતિનીધી ઘીન તરફથી મોકલવા માટે આમંત્રણ આપામ, પશ્ચ હોંદને જેઠ છે; ઘીનના પ્રતિનિધિને આમંત્રણ નથી આપવામાં આવ્યું ઘીન આજે. એશિયાનું એક મોટું રાષ્ટ્ર છે આઈ. એલ. એની સંમીતીમાં ઘીન પશ્ચ એક સભ છે. પશ્ચ એમાં ફેરમોસાની સરકાર સભ છે. તેથી આમંત્રણો તેઓએ મોકલ્યા હોવાથી ફેરમોસાના પ્રતિનિધિઓ આમાં છે. કોમ્યુનીસ્ટ ઘીનને આમંત્રણુ નહોવા છતાં તેના બે સભ્યો પ્રેશક તરીકે આવ્યા હતાં.

હોંદનું પ્રમાણિક ગામહું

અમદાવાદ પાસે આવેલા શાંવડી ગામડામાં પોરટ કોર્ડો કવરો વિગેરે ઉપાલોને લગતી વસ્તુઓ ચીકામાં "અમેરીકન રીંગ" ખુદલામાં રાખવા માં આવ્યા હતા. જેને બેઠતા હાય તેઓ દાથે લઇ લે અને નાણા લા રાખેલી પેટીમાં નાખી જાય. આ અખતરો છેલ્લા થોડા માસથી કરવા માં આવ્યો હોનો. પેટીમાંથી નાણા

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રા.) લીમીટેડ
બત બતનાં નાયબન, રેલયી તેમજ સુતરાડ કાપડ, સીઓ બાજકો અને પુરો મોટે જલમ બતના ઉલન જર્કી, પુલોવર, કારડીગનસ અને બચ્ચાઓ માટે—શુદીઝ, બીબ્સ, બ્લેન્ડેટસ, શોલ્સ; નેપ્શોન્સ વિગેરે.
ફરેક બતના માલ માટે તપાસ કરવા બલામણુ.
૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, બેંદાનીસબર્ગ.
ફોન : ૩૪-૧૩૪૯ — બોક્સ ૧૫૪૯.

મણતા ઉપાડ જેટલા જ નાણા એમાં થી મળી આવતાં. આ પદ્ધતી દાખલ કરનાર શાવડીના શ્રીમતી વિનુબેન શાહ છે. શ્રીમતી કુમીબાઈ દેશમુખ કે જેઓ કલ્યાણ કેન્દ્રના પ્રમુખ છે તેઓએ આ સ્થળની સુલાકાત લીધી હતી અને એ જામને પ્રમાણીતકાનું ધનામ રૂપે ૨૫૦૦ રૂપિયાનું આપવામાં આવ્યું હતું. આ નાણા માંથી જામ માટે શાળાનું મકાન બાંધવામાં આવશે.

હતાં છતાં મહાયુદ્ધ યુગ હતું. આ શોમ તે કરતાં પણ બધુંકર છે.”

યુક્ટોર્પીમ, ઇનકમ ટેક્સ રીટર્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ ક્લીયરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળે :

આર. વીક્રલ

૧૨ બાકેલી આર્કેડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર ડાયગોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, મેદાનીસબર્ગ, ડ્રેન ૩૩-૧૬૫૪.

સુકા મરચાનું સેલ રોકડેથી

૬ રતલી કોપડીની શી ૫-૦
 ૧૫ રતલી ગુણીની શી ૧૨-૬
 ૩૩ રતલી ગુણીની શી ૨૭-૬
 ચેકમાં એક્સ ચેન્જ ઉમેરવી.
MAARMANS PTY LTD.
 Director A. K. Hassan,
 Box 26, Phone 128.
 Brits Transvaal.

વહેલો તે પહેલો

ધરની સમગ્ર સાથે ખેડાલમાં ટેલર માટે કુકાન બાંધે દેવાની છે.
 ડ્રેન — બોક્સ ૨૨૫
Hajee's Silk Store
 Bethal, — Transvaal.

સને ૧૯૬૨માં મહાપ્રલય

“૧૯૬૨ ના જન્યુઆરી ૧૬થી ફેબ્રુઆરી, ૧૨ સુધીનો વખત માનવ જાતી માટે ઘણો બધુંકર હતો. તે દરમિયાન યુદ્ધ દેવી કૌપ, વિગેરેથી કુનીયાના ચોચા ભાગના માનવીઓનો નાશ થયો.”

આ બવીબ વાણી અખિલ ભારતીય જ્યોતિ વિજ્ઞાન પરીષદના મંત્રીએ જાણી છે. જેઓનું કહેવું છે કે “આ કાળ દરમિયાન મકકર રાશીમાં સુપ, ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, ગુરુ, શુક્ર, શની, અને જેતુ બધા સાથે એક જ રાશીમાં હશે. રાફુ ફક્ત જુદો હશે પણ એની પૂર્ણ દ્રષ્ટી મકકર પર હશે તેથી તે પણ તેજ રાશીમાં છે એમ કહી શકાય. મહાભારતના યુદ્ધ વખતે ફક્ત સાત મહો એક રાશીમાં

જ્ઞાન મેળવવા લાયક પુસ્તકો

અભિતા ભવની	૧	૩
કેળવણી વિકાસ (બી. મયારવાનો)	૩	૦
જી પુ. મયારવા	૪	૬
સમુળી કાંતી	૪	૦
કેળવણી વડે કાંતી	૭	૬
સરદાર વલ્લભભાઈ ભાગ ૧	૧૩	૦
એક ધર્મ યુજ (અમદાવાદનો મહુરોની લડતનો ઇતિહાસ)	૧	૩

ગાંધી સાહિત્ય

જાયાની કેળવણી (માંધીજી)	૩	૦
અમારા બા (સ્તુરખા ગાંધી)	૪	૦
માંધીજીનો સરકાર સાથે પત્રવ્યવહાર	૩	૦
બાપુની સેવામાં	૧	૦
કેસ્તુરખા સ્મારક અંક—(‘ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન’)	૧	૬
માંધી સ્મારક અંક	૨	૦
બાપુના-આને પત્રો (કેસ્તુરખા પર લખાયેલા પત્રો)	૨	૧
દાદીશ્રી	૧	૬
નળાખ્યાન	૭	૬

Obtainable from:

‘Indian Opinion’ P. Bag, Durban, Natal.

જીવનમાધુરી

તંત્રીઓ

મોહનલાલ મહેતા-સોપાન
 લાલુબેન મહેતા

જીવનમાં સઉંદર્ય, માંગલ્ય ને માધુર્યની લાવ ના પ્રેરતા આ માસિકમાં ગુજરાતના ખ્યાતનામ લેખકો, ચિંતકો, અને સમાજ સેવકો નિયમિત લખે છે.

આ માસિકમાં ૧૬૦ થી ૨૦૦ પાનાનું વાંચન આપવામાં આવે છે. અને વર્ષમાં ત્રણ વિશિષ્ટ અંકો આપવામાં આવે છે.

આ માસિકનો કોઈ પણ અંક એવી ખાતરી આપશે કે ગુજરાતી ભાષાનું આ એક ઉત્તમોત્તમ અને કુટુંબના સર્વ સભ્યોને પ્રિય થઈ પડે એવું સમૃદ્ધ માસિક છે.

હુલક નકલ દેશમાં ૬૫ ન. ધૈ.

વિદેશમાં શી. ૧-૪.

વાર્ષિક લવાજમ : દેશમાં રૂ. ૭-૫૦.

વિદેશમાં શી. ૧૫-૦.

જીવનમાધુરી

ગુલ બહાર, ખેરક રોડ,
 મુંબઈ ૧.

નવલ કથાઓ

સાગર કથા	૮	૬
ઋણ સુખિત	૭	૬
નીલ પંખી (નાટક)	૫	૦
મોહાન (બંગાલીનો અનુવાદ) ભાગ ૧. ૨. સેટના	૧૬	૦
ચોરાની વાતો	૬	૦
ખલીખાર	૬	૦
પ્રતીપ	૭	૬
સાગર સામ્રાટ	૬	૦
દ્વીપકની વાતો	૬	૦
પોરાણિક નાટકો	૫	૬
ચોવન ભાગ ૧. ૨. સેટની	૧૨	૦
આશાનું બીજ ભાગ ૧. ૨. સેટની	૧૪	૦
દરીયા વાટ	૧૦	૦
વસુંધરા	૬	૦
હેલો પ્રયોગ	૭	૬
સ્વાધ્યાય ભાગ ૧. ૨. સેટના	૧૩	૬
દુર્ગા	૮	૦
ન્યથર્સિદ સિદ્ધરાજ	૧૦	૦
માનવતાના સુલ	૭	૦
હેલો અભિનય	૬	૬
કપાલ કુંડલા (બંગાળી ચંદ્ર)	૬	૬
અણ્ણુટ ખારા	૭	૬

Obtainable from:

INDIAN OPINION, P. Bag, Durban, Natal.

गांधी साहित्य

१. आ. ने. र्जतीहास		७	१
महादेव देशाभुंजुं छवन यरीय		२	३
महादेव देशाभुंजी डायरी	भा. १	१०	०
" " "	भा. २	१२	०
" " "	भा. ३	११	१
" " "	भा. ४	८	०
" " "	भा. ५	११	०
जापुनी कारावासानी काळाची		१५	०
दस्त लीपीत डॉ. स्वराज्य		४	०
आत्म कथा (गांधी)		७	१
गांधीजीनी संप्लित आत्म कथा		२	१
जापुनी गांधी (काका कावेकर)		३	०
जापुनी असह्य		५	०
गांधीजी आणि साह्यवाद (डी. मसराणा)		३	०
नीती नाशने मागे (गांधी)		२	०
अनासक्तती घोग (गांधीजीने गीताजीने करीले अतुवाद)		१	१
धर्मात्मा गोपबे (गांधी)		१	१
आत्म बलनावली		१	०
दंडिने कांजी त्रीकाळ (काभवाट निरो तपेड)		१	०
आदिप्यनी यावी		१	१
डी.अ. के.अ. जेप सादसपी सरपुर जाण वार्ता		३	०

मजवातुं डेकाळ : आ ओडीस.

'Indian Opinion' P. Bag,
Durban, Natal.

नवल कथाओ

सारा सारा वेपकोटुं सुंदर साहित्य

नवलीकाओ (मिभाणी)	१	१
सोरी गाथा ४	१	१
वेप पीडु	७	०
हकी वाट	८	१
उन्मथन	७	०
हानी सदसरी	५	०
सहीदोना स'देश (आयस वेण्डना शहीद)	४	०
सोनेरी छाया	१०	०
छाया अकास	१३	१

२८ म. देशाभू हृत

दिवडी	१२	०
मानवी अ'डीचेरो (जेक रक्त पित्तीनी आत्म कथा)	१	०
वेक भाभयता (नानाबाई बट्टे हृत) श्रीमदभागवतनी म्याओ	११	०
डीसीयाबाचो (१८ महान नरनारीओना दुक परीयय)		
यरोधर भडेटा	१	०
मुक्त पंणी	८	०

मजवातुं डेकाळ : आ ओडीस.

'Indian Opinion'
P. Bag, — DURBAN.

पीलं डेटलांक पुस्तका

ईरकनी पुरख (नवक कथा)		१	०
शहीदोना स'देश		४	०
मर जमिमां "		४	०
वेधधनुष्य "		७	१
सुध भाक्षर (छवन यरीय)		५	०
नूतन रसियामां डोकियुं		३	१
सोहेडीसनी सुंदर		२	१
छवता तडेवारी (का. मसेबकर)		५	०
छयावास्य (विनोबा)		१	१
स्थितप्रज्ञ इरान "		४	०
गीता प्रवचनो "		३	१
मधुकर "		४	६
छवन द्रष्टि "		३	६
सत्यता प्रयोगो-आत्म कथा (गांधी)		७	१
दीक्षी डायरी "		७	१
सामनाम "		१	०
जापु भारी मा (मजुजिन)		१	१
महादेवसाधनी डायरी (पंच भाग.)	२	१८	३
अन्यात विद्यापीडोना लोडणी केरा	१	३	१
महादेवसाधुं पुर्व यरीय		२	३
मानवी अ'डेरो (कावेकर)		१	०
व्यापक धर्म भावना (गांधी)		१	०

Obtainable from:

'INDIAN OPINION', P. Bag Durban.

वांचवा लायक साहित्य

गो सेवा (गांधी)	३	०
गीता भाष (गांधी)	१	०
जा जापुनी शीणी छायामां (मजु गांधी)	४	१
मधुकर (विनोबा)	५	१
त्याम मुति' अने पील वेप्या (गांधी)	१	०
त्यारे कीर्तुं शु (टाकसरोय)	४	६
व्यापक धर्म भावना (गांधी)	१	०
दाशंधी (कमारअंध्या)	१	३
जातरांती दीवावे (कावेकर)	१	३
कन्याने पत्रो न. परीप (तात्रयमां प्रवेशती जाणाओ माटे)	२	१
मरकुंज (म. त्रीकमळ क्षयरोणी माटे)	२	०
गांधीजी (जाणको माटे यरीय)	१	१
विभसांती काव्य (ब. लेशी.)	१	०
जोनेने (रा. अमृतकर)	१	०
दोडी राष्ट्रीय म. स.तुं ल'धारण	१	०
आत्म स्वना छं. इवे.	८	०
दीक्षी डायरी (गांधी)	७	१

मजवातुं डेकाळ

'INDIAN OPINION'
Private Bag,
Durban.